

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

КАФЕДРА ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗМІСТУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЇХ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ВИКОНАВЧЕ
ПРОВАДЖЕННЯ»

для здобувачів вищої освіти спеціальності

081 Право

Мелітополь, 2019

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

КАФЕДРА ПРАВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗМІСТУ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ, ЇХ ЗНАНЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ВИКОНАВЧЕ
ПРОВАДЖЕННЯ»

для здобувачів вищої освіти спеціальності

081 Право

ЗАТВЕРДЖЕНО:

на засіданні кафедри права

протокол №2. від 12.09.2019р.

Завідувач кафедри: В.Д. Гапотій

Мелітополь 2019

УДК 347.91/.95(076.5)

Методичні рекомендації щодо змісту та організації поточного і підсумкового контролю їх знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Виконавче провадження» (для здобувачів вищої освіти спеціальності 081 Право усіх форм навчання)/ Уклад. В.Д. Гапотій, Мелітополь, МДПУ імені Богдана Хмельницького. 2019. – 66с.

Методичні рекомендації містять перелік питань, що охоплюють зміст програми дисципліни, приклади типових індивідуальних завдань, карту самостійної роботи здобувачів вищої освіти, порядок поточного і підсумкового контролю оцінювання знань здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання, варіанти контрольних робіт, плани семінарських занять і практичні завдання, список рекомендованих нормативно-правових актів і літератури.

Розрахований на здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання при підготовці до занять з навчальної дисципліни «Виконавче провадження».

Укладач: к.ю.н., доцент ,завідувач кафедри права В.Д. Гапотій.

Вступ

Виконавче провадження як навчальна дисципліна входить до комплексу навчальних дисциплін, які складають фундамент фахової підготовки майбутнього юриста. Навчальна дисципліна «**Виконавче провадження**» згідно навчального плану спеціальності 081 Право є вибірковою навчальною дисципліною.

Навчальний план по цій дисципліні передбачає, що здобувачі вищої освіти розуміють сутність основних правових явищ, значення основних правових категорій, володіють в достатній мірі науковими методами пізнання правової дійсності та здатні творчо засвоїти учбовий матеріал по названому курсу.

Метою даної дисципліни є вивчення організації та процесуальної форми здійснення виконавчого провадження.

Завданнями є:

- засвоєння здобувачами вищої освіти поняття та сутності інституту виконавчого провадження, нормативних джерел, що регулюють організацію та діяльність судів з прийняття судових рішень, організацію та діяльність державної виконавчої служби, порядок та процедуру здійснення виконавчого провадження в Україні;
- формування у здобувачів вищої освіти уявлення про правовий статус державної виконавчої служби, її завдання та принципи діяльності;
- формування у здобувачів вищої освіти уявлення про правовий статус державного виконавця, його права, обов'язки, межі відповідальності;
- набуття навиків у складанні процесуальних документів на стадії виконавчого провадження;
- вивчення загальних засад застосування заходів примусового виконання;
- ознайомлення з особливостями звернення стягнення на окремі види майна, в тому числі на доходи фізичної особи, виконання рішень у немайнових справах, виконання рішень з іноземним елементом;
- аналіз проблем та перспектив вдосконалення й реформування інституту виконавчого провадження;
- формування навичок практичного застосування положень нормативно-правових актів щодо гарантій захисту прав учасників виконавчого провадження;
- підвищення правової культури здобувачів вищої освіти, необхідної для ефективного здійснення майбутньої професійної діяльності.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Загальні положення виконавчого провадження

Тема 1.

Поняття, загальна характеристика виконавчого провадження як юрисдикційної діяльності. Правовідносини, що виникають у процесі виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів

- 1. Історія виникнення та розвитку інституту виконавчого провадження в Україні.*
- 2. Виконавче провадження як одна із правозахисних функцій держави.*
- 3. Місце виконавчого провадження в системі права України.*
- 4. Сутність відносин виконавчого провадження.*
- 5. Предмет, метод правового регулювання виконавчих відносин.*
- 6. Джерела виконавчого провадження.*
- 7. Принципи виконавчого провадження.*

Тема 2.

Поняття суб'єктів виконавчого провадження та їх класифікація

- 1. Учасники виконавчого провадження – державний виконавець, сторони, представники сторін, прокурор, експерти, спеціалісти, перекладачі, суб'єкти оціночної діяльності – суб'єкти господарювання, їх правовий статус.*
- 2. Відводи у виконавчому провадженні.*
- 3. Правовий статус боржника та стягувача.*
- 4. Представництво сторін у виконавчому провадженні.*
- 5. Особи, які не можуть бути представниками у виконавчому провадженні.*
- 6. Права і обов'язки державних виконавців.*

Тема 3.

Виконавчі документи, що підлягають виконанню. Поняття й система стадій виконавчого провадження

- 1. Правові властивості актів, що підлягають виконанню.*
- 2. Вимоги до виконавчого документа.*
- 3. Відкриття виконавчого провадження.*
- 4. Підготовка до виконання.*
- 5. Застосування заходів примусового виконання рішення.*
- 6. Заключна стадія виконавчого провадження.*
- 7. Ускладнення під час виконавчого провадження.*

Тема 4.

Загальний порядок звернення стягнення на майно боржника. Особливості звернення стягнення на майно боржника-юридичної особи

- 1. Порядок звернення стягнення на кошти та інше майно боржника.*
- 2. Особливості звернення стягнення на кошти боржника в іноземній валюті та виконання рішень про обчислення боргу в іноземній валюті.*
- 3. Звернення стягнення на заставлене майно.*
- 4. Звернення стягнення на майно боржника, що перебуває в інших осіб.*
- 5. Майно, на яке не може бути звернуто стягнення.*
- 6. Арешт і вилучення майна боржника.*
- 7. Визначення вартості, оцінка майна боржника.*
- 8. Зберігання майна, на яке накладено арешт.*
- 9. Зняття арешту з майна.*
- 10. Передача стягувачу предметів, зазначених у виконавчому документі.*
- 11. Реалізація майна, на яке звернено стягнення.*
- 12. Звернення стягнення на будинок, квартиру, інше приміщення та земельну ділянку фізичної особи.*
- 13. Виконання рішення про конфіскацію майна.*
- 14. Звернення стягнення на кошти боржника-юридичної особи.*
- 15. Звернення стягнення на інше майно боржника-юридичної особи.*
- 16. Порядок звернення стягнення на майно у разі злиття, приєднання, поділу, виділу, перетворення та ліквідації боржника-юридичної особи.*

Змістовий модуль 2.

Особливості процесуального порядку виконання рішень з окремих категорій справ. Процесуальні гарантії захисту прав учасників виконавчого провадження

Тема 5.

Звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника

- 1. Умови звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника.*
- 2. Відрахування із заробітної плати, пенсії, стипендії та інших доходів боржника.*
- 3. Розмір відрахувань із заробітної плати, пенсії, стипендії та інших доходів боржника.*
- 4. Звернення стягнення на заробітну плату боржника, який відбуває покарання.*
- 5. Звернення стягнення на допомогу по державному соціальному страхуванню та соціальну допомогу інвалідам з дитинства.*
- 6. Кошти, на які не може бути звернено стягнення.*

Тема 6.

Виконання рішень про стягнення аліментів. Виконання рішень, за якими боржник зобов'язаний особисто вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення. Виконання рішень щодо іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб, виконання рішень іноземних судів і арбітражів

- 1. Порядок стягнення аліментів.*
- 2. Особливості виконання рішень про стягнення аліментів.*
- 3. Проблемні питання, які виникають при виконанні рішень судів даної категорії.*
- 4. Загальні умови виконання рішень, за якими боржник зобов'язаний особисто вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення.*
- 5. Виконання рішення про поновлення на роботі.*
- 6. Виконання рішення про відібрання дитини.*
- 7. Виконання рішення про виселення боржника.*
- 8. Виконання рішення про вселення стягувача.*
- 9. Порядок виконання рішень щодо іноземців, осіб без громадянства та іноземних юридичних осіб.*
- 10. Загальний порядок визнання рішень іноземного суду.*
- 11. Порядок примусового виконання рішень іноземного суду та визнання рішення іноземного суду, що не підлягає примусовому виконанню.*

Тема 7.

Поняття та значення гарантії прав учасників виконавчого провадження. Контроль, нагляд та юрисдикційний захист у виконавчому провадженні.

1. Порядок оскарження рішень, дій або бездіяльності посадових осіб державної виконавчої служби.
2. Подання скарги на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця.
3. Суб'єкти оскарження рішень, дій чи бездіяльності державного виконавця або іншої посадової особи державної виконавчої служби.
4. Строки подання скарги.
5. Контроль за законністю виконавчого провадження.
6. Посадові особи, які мають право здійснювати перевірку законності виконавчого провадження.
7. Витребування виконавчого провадження.
8. Перевірка законності виконавчого провадження.

Тема 8.

Відповідальність у виконавчому провадженні

1. Поняття відповідальності у виконавчому провадженні та її види.
2. Особливості відповідальності державного виконавця.

Компетентності які здобувачі вищої освіти набудуть після вивчення курсу .

Загальні компетентності

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку права, його місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК2. Знання і розуміння ретроспективи формування правових і державних інститутів.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

Соціально-гуманітарна ерудованість

2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

Дослідницькі навички

8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

Комунікація

12. Доводити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

Професійна самоорганізація та використання інформаційних технологій

14. Належно використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для своєї професійної діяльності.

Праворозуміння

18. Виявляти знання і розуміння основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування національної правової системи.

19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

Правозастосування

21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

Результати навчання

Після вивчення навчальної дисципліни «Виконавче провадження» здобувач вищої освіти повинен знати:

- норми чинного законодавства, які регулюють порядок виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб); міжнародно-правові акти у цій сфері;
- організаційну структуру органів державної виконавчої служби, правовий статус державного виконавця, сторін та інших учасників виконавчого провадження; - поняття, стадії виконавчого провадження та їх характеристику, порядок вчинення виконавчих дій;
- зміст виконавчих документів та процедури їх виконання; - порядок застосування заходів примусового виконання рішення;
- правильне складання необхідних процесуальних документів з питань виконавчого провадження; У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:
- визначити суб'єктивний склад виконавчого провадження;
- з'ясувати процесуальні особливості діяльності кожного із учасників виконавчого провадження;
- застосовувати норми виконавчого провадження при вирішенні питань;
- відмежовувати особливості звернення стягнення на те чи інше майно боржника (наприклад, звернення стягнення на кошти та інше майно боржника, на кошти боржника в іноземній валюті, на майно боржника, що перебуває в інших осіб, на заставлене майно та ін.);
- застосовувати сучасні методи дослідження й аналізу обов'язкових елементів і етапів виконання рішень суду, а також методичні прийоми їх здійснення, у тому числі під час проведення і використання спеціального моніторингу судових рішень України, Європейського Суду з прав людини,

актів законодавства та міжнародних договорів України; - визначити відповідність нормам чинного законодавства діяльність учасників виконавчого провадження.

Обсяг курсу

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
кількість годин	16	14	60

Ознаки курсу:

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний\вибірковий
2019/2020	8	081 Право	4	в

Методи навчання

Курс виконавчого провадження вивчається за допомогою наступних форм та методів навчання: лекційні заняття, семінарські заняття, самостійна робота, консультації.

Лекційні заняття передбачають викладення теоретичного матеріалу безпосередньо викладачем. Лекції охоплюють основний матеріал навчальної дисципліни.

Семінарське заняття – це форма навчального заняття, на якому здобувачі вищої освіти вивчаються попередньо визначені теми навчальної дисципліни шляхом відповідей на питання викладача. Така форма навчання спрямована на формування у здобувача вищої освіти практичних навичок застосування теоретичних знань та діючого законодавства при вирішенні практичних завдань. Викладачем організується дискусія по проблемним питанням теорії та практики виконавчого провадження. Викладачем оцінюються виступи здобувачів, їх участь у дискусії, знання та вміння відстоювати свою позицію.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти є складовою навчального процесу, основним засобом опанування навчального матеріалу у позааудиторний час. Мета самостійної роботи - засвоїти в повному обсязі навчальну програму і сформувані самостійність як важливу професійну якість, сутність якої полягає в умінні систематизувати, планувати та контролювати власну діяльність. Завдання самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни - засвоєння, закріплення та систематизація відповідних теоретичних знань, а також їх

застосування при виконанні практичних завдань. Самостійна робота здобувачів вищої освіти забезпечує їх підготовку до поточних аудиторних занять. До основних форм самостійної роботи студентів належать такі: опрацювання прослуханого лекційного матеріалу, рекомендованих нормативних актів та літератури; вивчення та конспектування питань, передбачених для самостійного опрацювання; розв'язування задач; підготовка до семінарських занять; підготовка до різних форм поточного контролю; підготовка до модульної контрольної роботи.

Методичні рекомендації

Для підготовки до теми №1:

«Поняття, загальна характеристика виконавчого провадження як юрисдикційної діяльності. Правовідносини, що виникають у процесі виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів»

здобувач вищої освіти повинен ознайомитись з нормативно-правовими актами, що здійснюють правове регулювання та здійснення виконавчого провадження

Нормативно-правовими актами, що регулюють умови і порядок здійснення виконавчого провадження є Закон України «Про виконавче провадження» (далі – Закон), Інструкція з організації примусового виконання рішень, затверджена наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 № 512/5, зареєстрована в Міністерстві юстиції України 02.04.2012 за № 489/20802 (далі – Інструкція), інші нормативно-правові акти.

Примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб) (далі – рішення) здійснюється державними виконавцями на підставі виконавчих документів, перелік яких визначено статтею 17 Закону.

Виконавчими документами є:

- виконавчі листи, що видаються судами, і накази господарських судів, у тому числі на підставі рішень третейського суду та рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті і Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті;
- ухвали, постанови судів у цивільних, господарських, адміністративних справах, кримінальних провадженнях та справах про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;
- судові накази;
- виконавчі написи нотаріусів;
- посвідчення комісій по трудових спорах, що видаються на підставі відповідних рішень таких комісій;

- постанови органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;
- постанови державного виконавця про стягнення виконавчого збору, витрат, пов'язаних з організацією та проведенням виконавчих дій і накладенням штрафу;
- рішення інших органів державної влади, якщо їх виконання за законом покладено на державну виконавчу службу;
- рішення Європейського суду з прав людини з урахуванням особливостей, передбачених Законом України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини".

При віднесенні рішень інших органів державної влади до переліку виконавчих документів, необхідно виходити з того, що виконання цих рішень повинно бути покладене на державну виконавчу службу нормативно-правовим актом, що має юридичну силу закону України.

До таких рішень слід віднести, зокрема:

вимоги про сплату недоїмки, рішення про нарахування пені та/або застосування штрафів, що видані органами доходів і зборів (стаття 25 Закону України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування»);

постанови про накладення штрафів за правопорушення у сфері містобудівної діяльності (стаття 4 Закону України «Про відповідальність за правопорушення у сфері містобудівної діяльності»);

постанови про накладення штрафів за порушення законодавства про захист прав споживачів (стаття 23 Закону України «Про захист прав споживачів»).

Підставою для виконання виконавчого документа відповідно до статті 19 Закону є заява стягувача або його представника про примусове виконання рішення.

Заява про відкриття виконавчого провадження подається до органу державної виконавчої служби у письмовій формі разом із оригіналом (дублікатом) виконавчого документа (пункт 3.4 Інструкції).

До заяви про відкриття виконавчого провадження, яка подається представником стягувача, додається документ, що підтверджує його повноваження (довіреність фізичної особи, довіреність юридичної особи, рішення про призначення опікуном, піклувальником чи управителем спадкового майна).

На кожен поданий на примусове виконання виконавчий документ стягувачем подається окрема заява про відкриття виконавчого провадження (підпункт 3.4.2 пункту 3.4 Інструкції).

Виконавче провадження здійснюється також за заявою прокурора у випадках представництва інтересів громадянина або держави в суді, у разі якщо виконавчий лист надійшов від суду на підставі ухвали про надання

дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду в порядку, встановленому законом та в інших передбачених законом випадках.

До інших передбачених законом випадків слід віднести, зокрема, направлення на виконання постанови про накладення штрафу органом (посадовою особою), який її виніс (статті 299,308 Кодексу України про адміністративні правопорушення).

Виконавче провадження як завершальна стадія судового провадження та примусове виконання рішень інших органів (посадових осіб) – це сукупність дій органів і посадових осіб, визначених у цьому Законі, що спрямовані на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які провадяться на підставах, в межах повноважень та у спосіб, визначених цим Законом, іншими нормативно-правовими актами, прийнятими відповідно до цього Закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню.

Примусове виконання рішень покладається на державну виконавчу службу, яка входить до системи органів Міністерства юстиції України.

Примусове виконання рішень здійснюють державні виконавці, визначені Законом України "Про державну виконавчу службу" За наявності обставин, що ускладнюють виконання рішення, або у разі виконання зведеного виконавчого провадження у встановленому Міністерством юстиції України порядку можуть утворюватися виконавчі групи, до складу яких включаються державні виконавці одного або кількох органів державної виконавчої служби. Постановою директора Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України або начальника управління державної виконавчої служби Головного управління юстиції Міністерства юстиції України в Автономній Республіці Крим, Головного управління юстиції в області, містах Києві та Севастополі на керівника групи можуть покладатися права і повноваження у виконавчому провадженні, встановлені цим Законом, для начальників відділів примусового виконання рішень та заступників начальників районних, районних у містах, міських (міст обласного значення), міськрайонних управлінь юстиції - начальників відділів державної виконавчої служби (далі - начальники відділів). Інші органи, установи, організації і посадові особи провадять окремі виконавчі дії у випадках, передбачених законом, у тому числі відповідно до статті 5 Закону, на вимогу чи за дорученням державного виконавця.

У випадках, передбачених законом, рішення судів та інших органів щодо стягнення коштів виконуються органами доходів і зборів, банками та іншими фінансовими установами. Рішення зазначених органів можуть виконуватися відповідно до закону також іншими органами, установами, організаціями, посадовими особами та громадянами.

Рішення про стягнення коштів з державних органів, державного та місцевих бюджетів або бюджетних установ виконуються

органами, що здійснюють казначейське обслуговування бюджетних коштів.

Органи, установи, організації та особи, зазначені в частинах першій і другій цієї статті, не є органами примусового виконання, крім органів та посадових осіб, які виконують рішення про притягнення до кримінальної або адміністративної відповідальності.

Методичні рекомендації

Для підготовки до питання: «Принципи виконавчого провадження» студент повинен ознайомитись з принципами, що закріплені в Основному законі та принципами спеціальними, що передбачені Законом України «Про виконавче провадження» тощо.

Принципи виконавчого провадження — це закріплені у правових нормах основні засади, керівні положення, які визначають організацію органів державної виконавчої служби, зміст і спрямованість її діяльності, правовий статус учасників виконавчого провадження.

На підставі теоретичних положень, аналізу чинного законодавства та практики його застосування можна виокремити такі принципи виконавчого провадження:

- принцип гуманізму — полягає у тому, що заборонено у будь-якій формі посягати на права і свободи фізичних осіб, які беруть участь у виконавчому провадженні. Зважаючи на рівність усіх учасників виконавчого провадження, ця норма поширюється і на юридичних осіб.

- принцип законності — означає, що державний виконавець та усі учасники виконавчого провадження повинні суворо дотримуватися і виконувати вимоги законодавства про виконавче провадження.

Відповідно до ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень і у спосіб, визначений Конституцією та законами України.;

- принцип неупередженості виконання — пов'язаний із загально-правовим принципом рівності. Відповідно до ст. 24 Конституції України громадяни рівні перед законом, мають рівні права і свободи, і не може бути встановлено будь-яких неправомірних привілеїв. У ст. 5 Закону вказано, що державний виконавець зобов'язаний вжити заходів щодо примусового виконання рішення неупереджено. ;

- принцип предметної та територіальної юрисдикції відповідно до ст. 20 Закону вказує на те, що виконавчі дії провадяться державним виконавцем за місцем проживання, роботи боржника або за місцезнаходженням його майна, місцезнаходженням постійно діючого органу юридичної особи або її майна. Виконання рішення, яким зобов'язано боржника вчинити певну дію або утриматися від її вчинення, проводиться за місцем здійснення таких дій;

- принцип недоторканості житла закріплено у ст. 30 Конституції України, яка визначає, що кожному вона (недоторканність житла) гарантується і не допускається проникнення до житла або іншого володіння особи, проведення в них огляду чи обшуку інакше, як за мотивованим рішенням суду;

- принцип диспозитивності та публічності у виконавчому провадженні, як і цивільному процесуальному та господарському процесуальному праві, є тісно взаємопов'язаними — вони взаємодоповнюють один одного. Принцип диспозитивності полягає у розпорядженні сторонами виконавчого провадження своїми матеріальними та процесуальними правами. ;

- принцип повноти та оперативності (своєчасності) виконання закріплено у ст. 1 Закону України «Про ДВС» та ст. 5 Закону, відповідно до яких державний виконавець повинен вжити заходів щодо своєчасного та повного виконання рішення. Ст. 25 Закону встановлює положення про те, що державний виконавець забезпечує своєчасність примусового виконання рішень судових і несудових органів у часових межах шляхом найбільш повного і раціонального використання процесуальних засобів для досягнення швидкого і правильного здійснення виконання.;

принцип контролю за виконавчим провадженням тісно пов'язаний із принципом законності.. (1061)

Запитання для самоперевірки

1. Становлення законодавства про виконавче провадження в Україні.
2. Виконання рішень іншими органами.
3. Поняття та значення принципів виконавчого провадження.
4. Зміст та гарантії принципів виконавчого провадження.
5. Гуманізм. Законність. Неупередженість виконання.
6. Предметна та територіальна юрисдикція. Недоторканість житла. Диспозитивність. Публічність.
7. Повнота та своєчасність виконання. Контроль за виконанням.

Джерела: [1-27].

Тема 2. Поняття суб'єктів виконавчого провадження та їх класифікація

План

1. Поняття та класифікація суб'єктів виконавчих правовідносин.
2. Державний виконавець. Права та обов'язки державного виконавця.
3. Сторони виконавчого провадження. Їх права та обов'язки. Інші особи, які беруть участь у виконанні.
4. Представники сторін. Прокурор.
5. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування
6. Особи, які сприяють виконанню. Експерт. Спеціаліст. Перекладач. Поняті. Співробітники органів внутрішніх справ.

Методичні рекомендації

Для підготовки до теми: «Суб'єкти виконавчого провадження» студент повинен ознайомитись з класифікацією суб'єктів.

До першої групи належать особи, наділені владними повноваженнями з вчинення виконавчих процесуальних дій. У цій групі необхідно виділити дві підгрупи:

До першої підгрупи слід віднести осіб, які безпосередньо вчиняють виконавчо-процесуальні дії: - державний виконавець; - виконавчі групи як колективні утворення державних виконавців.

До другої підгрупи належать особи, які здійснюють контроль за законністю виконавчого провадження:

- начальник відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець;

- керівник відповідного органу державної виконавчої служби вищого рівня;

- директор Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції та його заступники;

- заступники начальника Головного управління юстиції Міністерства юстиції в АРК, області, містах Києві і Севастополі, районних, міських, районних у містах відділах ДВС, підпорядкованих зазначеним управлінням юстиції.

До другої групи належать особи, які беруть участь у виконавчих процесуальних діях. У цій групі необхідно виділити дві підгрупи.

До першої підгрупи слід віднести осіб, які звернулись за вчиненням виконавчого провадження з метою захисту власних прав та охоронюваних законом інтересів: - боржник; - стягувач.

До другої підгрупи слід віднести осіб, які беруть участь у виконавчому провадженні з метою захисту прав та інтересів інших осіб, боржника та стягувача:

- представники сторін;

- прокурор;

- органи державної влади та місцевого самоврядування.

До третьої групи належать особи, які сприяють здійсненню виконавчого провадження:

- перекладач;

- експерт;

- спеціаліст;

- суб'єкти оціночної діяльності (суб'єкти господарювання);

- поняті;

- зберігач майна;

- особи і організації, які здійснюють розшук боржника, майна, дитини;

- спеціалізовані організації.

Джерела: [1-33].

Запитання для самоперевірки

1. Гарантії правового та соціального захисту державних виконавців.
2. Винагорода державному виконавцю.
3. Особливості залучення до проведення виконавчих дій співробітників органів внутрішніх справ.
4. Відводи експерта, спеціаліста, перекладача, суб'єкта оціночної діяльності - суб'єкта господарювання.

Тема 3. Виконавчі документи, що підлягають виконанню. Поняття й система стадій виконавчого провадження. Підстави виконання.

План

1. Правові властивості актів, що підлягають виконанню.
2. Вимоги до виконавчого документа.
3. Відкриття виконавчого провадження.
4. Підготовка до виконання.
5. Застосування заходів примусового виконання рішення.
6. Заключна стадія виконавчого провадження.
7. Ускладнення під час виконавчого провадження.
8. Сутність виконання судових рішень
9. Підстави виконання та виконавчі документи
10. Строки пред'явлення виконавчих документів до виконання
11. Порядок та умови здійснення виконавчого провадження

Методичні рекомендації

Для підготовки до теми: «Виконавчі документи, що підлягають виконанню. Поняття й система стадій виконавчого провадження. Підстави виконання» **студент повинен ознайомитись з підставами та порядком відкриття виконавчого провадження.**

09.03.11 набрав чинності новий Закон України «Про виконавче провадження», у даному Законі є ряд змін у порівнянні із старою редакцією Закону України «Про виконавче провадження», дані зміни внесено з метою реалізації захисту майнових та особистих не майнових прав громадян та юридичних осіб шляхом їх фактичної реалізації у порядку виконавчого провадження.

Порівнюючи статистику надходження виконавчих документів які надходять на примусове виконання в органи ДВС Хмельницької області протягом останніх 10-ти років можна зробити висновок про постійне збільшення кількості виконавчих документів, які потребують примусового виконання в порядку виконавчого провадження. Так у 2002 році – надійшло на виконання 112378 виконавчих документів, а у 2010 році – 211904 виконавчих документів, тобто у два рази більше. А тому актуальним питанням є визначення переліку виконавчих документів які повинні

виконуватися в порядку виконавчого провадження та вимоги до таких виконавчих документів.

Підставою для відкриття виконавчого провадження та подальшого примусового виконання рішення державною виконавчою службою є звернення до виконання виконавчого документа. Виконавчі документи це письмові документи встановленої форми та змісту, які видаються судами та іншими юрисдикційними органами для примусового виконання прийнятих ними рішень.

Статтею 17 Закону України «Про виконавче провадження» визначено наступний перелік виконавчих документів:

1) виконавчі листи, що видаються судами, і накази господарських судів, у тому числі на підставі рішень третейського суду та рішень Міжнародного комерційного арбітражного суду при Торгово-промисловій палаті і Морської арбітражної комісії при Торгово-промисловій палаті;

2) ухвали, постанови судів у цивільних, господарських, адміністративних, кримінальних справах та справах про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;

3) судові накази;

4) виконавчі написи нотаріусів;

5) посвідчення комісій по трудових спорах, що видаються на підставі відповідних рішень таких комісій;

6) постанови органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом;

7) постанови державного виконавця про стягнення виконавчого збору, витрат, пов'язаних з організацією та проведенням виконавчих дій і накладенням штрафу;

У разі коли виконавче провадження закінчено, а вищезазначені постанови не виконано, то вони виділяється в окреме провадження і підлягають виконанню в порядку встановленому Законом України «Про виконавче провадження».

8) рішення інших органів державної влади, якщо їх виконання за законом покладено на державну виконавчу службу;

9) рішення Європейського суду з прав людини з урахуванням особливостей, передбачених Законом України "Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини".

10) рішення (постанови) суб'єктів державного фінансового моніторингу (їх уповноважених посадових осіб), якщо їх виконання за законом покладено на державну виконавчу службу.

11) рішення Національного банку України про застосування до банку, філії іноземного банку заходу впливу у вигляді накладення штрафу.

Виконавчий документ, що подається до примусового виконання органам державної виконавчої служби повинен відповідати певним вимогам визначеним статтею 18 Закону України «Про виконавче провадження».

1. У виконавчому документі зазначаються:

1) назва і дата видачі документа, найменування органу, прізвище та ініціали посадової особи, що його видали;

2) дата прийняття і номер рішення, згідно з яким видано документ;

3) повне найменування (для юридичних осіб) або ім'я (прізвище, власне ім'я та по батькові за наявності) (для фізичних осіб) стягувача і боржника, їх місцезнаходження (для юридичних осіб) або місце проживання чи перебування (для фізичних осіб), ідентифікаційний код суб'єкта господарської діяльності стягувача та боржника за наявності (для юридичних осіб), індивідуальний ідентифікаційний номер стягувача та боржника за наявності (для фізичних осіб - платників податків), а також інші дані, якщо вони відомі суду чи іншому органу, що видав виконавчий документ, які ідентифікують стягувача та боржника чи можуть сприяти примусовому виконанню, зокрема, дата народження боржника та його місце роботи (для фізичних осіб), місцезнаходження майна боржника, рахунки стягувача та боржника тощо;

4) резолютивна частина рішення;

5) дата набрання законної (юридичної) сили рішенням;

6) строк пред'явлення виконавчого документа до виконання.

2. У разі якщо рішення ухвалено на користь кількох позивачів або проти кількох відповідачів, а також якщо належить передати майно, що перебуває в кількох місцях, у виконавчому документі зазначаються один боржник та один стягувач, а також визначається, в якій частині необхідно виконати таке рішення, або зазначається, що обов'язок чи право стягнення є солідарним.

3. Виконавчий документ повинен бути підписаний уповноваженою посадовою особою із зазначенням її прізвища та ініціалів і скріплений печаткою. Скріплення виконавчого документа гербовою печаткою є обов'язковим у разі, якщо орган (посадова особа), який видав виконавчий документ, за законом зобов'язаний мати печатку із зображенням Державного Герба України.

4. Законом можуть бути встановлені також інші додаткові вимоги до виконавчих документів.

В цілому вказаний перелік вимог до виконавчого документу містить достатню інформацію про рішення на підставі якого виданий виконавчий документ та дає можливість провести його реалізацію в порядку виконавчого провадження. Фактично у виконавчому документі може бути вказано лише прізвище, ім'я та по батькові за наявності боржника фізичної особи. Відсутність обов'язкової вимоги щодо необхідності зазначення дати народження боржника та індивідуального ідентифікаційного номеру обмежує можливості державного виконавця оперативно перевірити майновий стан боржника. Як свідчить практика роботи державних виконавців останніх років, саме оперативно проведені заходи по виявленню банківських рахунків, рухомого та нерухомого майна боржника в значній мірі впливає на своєчасне та повне виконання рішень. При цьому необхідно враховувати, що в останні

роки внаслідок розвитку інформаційних технологій розширюється можливість доступу державного виконавця до електронних баз даних, що значно спрощує роботу по примусовому виконанню рішень.

Підсумовуючи викладене можна зазначити, що чинні норми законодавства щодо підстав відкриття виконавчого провадження забезпечують можливість реалізації судових та інших встановлених законом рішень у виконавчому провадженні.

Підстави для відкриття виконавчого провадження

1. Державний виконавець відкриває виконавче провадження на підставі виконавчого документа, зазначеного в статті 17 Закону:

1) за заявою стягувача або його представника про примусове виконання рішення;

2) за заявою прокурора у випадках представництва інтересів громадянина або держави в суді;

3) у разі якщо виконавчий лист надійшов від суду на підставі ухвали про надання дозволу на примусове виконання рішення іноземного суду в порядку, встановленому законом;

4) в інших передбачених законом випадках.

Стадії виконавчого провадження

1. Право на звернення про виконання рішення.

2. Поняття і стадії виконавчого провадження.

3. Відкриття виконавчого провадження. Відмова у відкритті виконавчого провадження.

4. Підготовка до примусового виконання рішення. Добровільне виконання рішень.

5. Примусове виконання як стадія виконавчого провадження.

Виконавчий збір.

6. Закінчення виконавчого провадження.

7. Відновлення виконавчого провадження.

8. Поворот виконання.

Методичні рекомендації

Для підготовки до теми: «Суб'єкти виконавчого провадження» студент повинен ознайомитись з порядком провадження державним виконавцем примусового виконання рішення.

Як правило, у науковій літературі виділяють чотири стадії виконавчого провадження:

I. Відкриття виконавчого провадження.

II. Здійснення виконавчого провадження (виконавчих дій).

III. Закінчення виконавчого провадження.

IV. Оскарження постанови про закінчення виконавчого провадження.

Загальний порядок виконання рішень викладено у главі п'ятій Закону України "Про виконавче провадження".

Аналізуючи стадію **"Відкриття виконавчого провадження"** слід звернути увагу на наступне.

Підставою для відкриття виконавчого провадження по виконанню судового рішення є пред'явлений до відповідного відділу державної виконавчої служби виконавчий документ разом із заявою стягувача про відкриття виконавчого провадження.

Про відкриття виконавчого провадження державний виконавець протягом трьох днів з моменту передачі йому виконавчого документу вносить відповідну постанову, копії якої надсилаються сторонам та до органу, що видав виконавчий документ.

Якщо рішення підлягає негайному виконанню, то державний виконавець відкриває виконавче провадження не пізніше наступного дня після одержання виконавчого документа.

Необхідно зазначити, що частиною шостою статті 24 Закону "Про виконавче провадження" передбачено спеціальний інститут – забезпечення виконання рішення, право застосування якого у виконавчому провадженні до цього часу недостатнім чином використовується стягувачами. А саме, за заявою стягувача державний виконавець постановою про відкриття виконавчого провадження вправі накласти арешт на майно боржника (крім коштів) та оголосити заборону на його відчуження. Одночасно з винесенням такої постанови державний виконавець може провести опис і арешт майна боржника у встановленому порядку.

Крім того, стягувачу необхідно вирішити питання щодо місця виконання судового рішення. Відповідно до частини 1 статті 20 Закону України "Про виконавче провадження" виконавчі дії провадяться державним виконавцем за місцем проживання, роботи боржника або за місцезнаходженням його майна. Якщо боржник є юридичною особою, то виконання провадиться за місцезнаходженням його постійно діючого органу або майна. Право вибору місця виконання між кількома відділами державної виконавчої служби, які можуть вчиняти виконавчі дії по виконанню рішення на території, на яку поширюються їх функції, належить стягувачу.

Виконавчі документи можуть бути пред'явлені до виконання в такі строки:

- виконавчі листи та інші судові документи - протягом трьох років;
- посвідчення комісій по трудових спорах - протягом трьох місяців;
- постанови органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення, - протягом трьох місяців;
- інші виконавчі документи - протягом року, якщо інше не встановлено законом.

Щодо інших виконавчих документів строк пред'явлення їх до виконання встановлюється з наступного дня після їх видачі, якщо інше не встановлено законодавством.

Рішення про стягнення періодичних платежів (у справах про стягнення аліментів, про відшкодування шкоди в разі ушкодження здоров'я тощо) можуть бути пред'явлені для виконання протягом усього періоду, на який присуджені платежі.

Стягувач, який пропустив строк пред'явлення виконавчого листа або іншого судового документа до виконання, має право звернутись із заявою про поновлення пропущеного строку до суду, який видав відповідний документ, або до суду за місцем виконання.

Щодо інших виконавчих документів пропущені строки поновленню не підлягають.

Державний виконавець відмовляє у відкритті виконавчого провадження в разі:

- пропуску встановленого строку пред'явлення документів до виконання;
- неподання виконавчого документа (наприклад, подання судового рішення без виконавчого листа або наказу, у випадках, коли передбачена видача останніх);
- помилкового надходження виконавчого документа (не за територіальністю або підвідомчістю);
- якщо рішення, на підставі якого видано виконавчий документ, не набрало законної сили, крім випадків, коли воно в установленому законом порядку допущено до негайного виконання;
- якщо не закінчилася відстрочка виконання рішення, надана судом, яким постановлено рішення;
- у разі невідповідності виконавчого документа встановленим вимогам;
- наявності інших обставин, передбачених законом, які виключають здійснення виконавчого провадження.

У разі, якщо не закінчився строк пред'явлення виконавчого документу до виконання і цей документ відповідає вимогам, передбаченим статтею 19 Закону України "Про виконавче провадження", державний виконавець зобов'язаний у 3-денний строк з дня надходження до нього виконавчого документа винести постанову про відкриття виконавчого провадження. Копії постанови не пізніше наступного дня надсилаються сторонам виконавчого провадження, тобто, стягувачу та боржнику, а також до суду, що виніс рішення, за яким видано виконавчий документ.

У постанові про відкриття виконавчого провадження державним виконавцем надається боржнику строк для добровільного виконання, який становить до семи днів (у разі виселення - до п'ятнадцяти днів). У разі невиконання рішення боржником у наданий для добровільного виконання строк з нього за постановами державного виконавця стягуються витрати, пов'язані з провадженням виконавчих дій, та виконавчий збір (10 відсотків від суми, належної до стягнення, або вартості майна, належного до передачі, а за рішенням немайнового характеру виконавчий збір стягується у розмірі двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з боржника - громадянина і п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян - з боржника - юридичної особи).

В діяльності державних виконавців може виникати потреба в роз'ясненні резолютивної частини того чи іншого рішення, викладеної у виконавчому документі. У таких випадках згідно до частини 1 статті 28 Закону державному виконавцеві надано право звернутися до суду або іншого органу,

який видав виконавчий документ, із заявою про роз'яснення відповідного рішення чи змісту виконавчого документа, якщо резолютивна частина даного рішення викладена у документі незрозуміло.

Оскільки від правильного розуміння державним виконавцем змісту рішення, що підлягає виконанню, залежать зміст і характер виконавчих дій, потрібних для виконання рішення, усвідомлення ним змісту рішення є необхідною передумовою здійснення виконавчого провадження.

З метою забезпечення провадження виконавчих дій стягувач може за погодженням із державним виконавцем внести на депозитний рахунок відповідного органу державної виконавчої служби певну грошову суму для здійснення необхідних витрат або для покриття їх частини, якщо інше не передбачено законом.

Друга стадія виконавчого провадження полягає в **безпосередньому здійсненні виконавчих дій** направлених на реалізацію виконавчого документа.

Державний виконавець зобов'язаний провести виконавчі дії з виконання рішення протягом шести місяців з дня винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, а з виконання рішення немайнового характеру - у двомісячний строк.

Державний виконавець, починаючи виконувати рішення, повинен пересвідчитись, чи отримана боржником копія постанови про відкриття виконавчого провадження і чи здійснені ним дії, спрямовані на добровільне виконання рішення у встановлений постановою строк.

Виконавчі дії провадяться державним виконавцем в робочі дні не раніше 6-ї години і не пізніше 22-ї години. Сторони виконавчого провадження мають право пропонувати зручний для них час проведення виконавчих дій. Проведення виконавчих дій у неробочі та святкові дні, установлені законодавством, допускається лише в разі, коли зволікання неможливе або в разі, коли вони не можуть бути здійснені в інші дні з вини боржника.

У разі невиконання рішення у строк, установлений для добровільного його виконання, з боржника постановою державного виконавця, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби, стягується виконавчий збір у розмірі десяти відсотків від фактично стягненої суми або вартості майна боржника, яке передане стягувачу за виконавчим документом.

Виконавче провадження підлягає обов'язковому зупиненню у випадках:

- смерті стягувача або боржника, оголошення померлим чи визнання безвісно відсутнім стягувача або боржника, або припинення існування сторони - юридичної особи, якщо установлені судом правовідносини допускають правонаступництво;

- визнання стягувача або боржника недієздатним;

- проходження боржником строкової військової служби в Збройних Силах України та інших військових формуваннях, якщо за умовами служби провадження виконавчих дій неможливе, чи на прохання стягувача, який

проходить строкову військову службу в Збройних Силах України або інших військових формуваннях;

- зупинення судом стягнення на підставі виконавчого документа. При цьому боржник має надати належним чином завірену копію відповідного рішення суду);

- прийняття судом до розгляду скарги на дії органів (посадових осіб), уповноважених розглядати справи про адміністративні правопорушення. При цьому боржник має надати письмове повідомлення суду про надходження скарги;

- зупинення виконання відповідного рішення посадовою особою, якій законом надане таке право;

- подання до суду позову про виключення майна з опису. При цьому боржник має надати письмове повідомлення суду про порушення провадження за цим позовом. Виконавче провадження з указаної підстави зупиняється лише в частині звернення стягнення на майно, щодо якого до суду подано позовну заяву про виключення його з акта опису й арешту;

- унесення касаційного подання прокурора на рішення суду. При цьому сторона виконавчого провадження, якій стало відомо про зазначену обставину, або прокурор має надати належним чином завірену копію касаційного подання;

- звернення до суду із заявою про заміну вибулої сторони правонаступником;

- виїмки виконавчого документа або виконавчого провадження в порядку, установленому Кримінально-процесуальним кодексом України;

- надання судом, який видав виконавчий документ, відстрочки виконання рішення;

- в інших випадках встановлених законом.

Виконавче провадження може бути зупинено в разі:

- звернення державного виконавця до суду, який видав виконавчий документ, із заявою про роз'яснення рішення, що підлягає виконанню, про відстрочку або розстрочку виконання, а також про встановлення чи зміну способу і порядку виконання;

- прохання боржника, який проходить строкову службу в складі Збройних Сил України чи інших передбачених законом військових формувань;

- перебування боржника в тривалому службовому відрядженні;

- перебування боржника на лікуванні в стаціонарному лікувальному закладі;

- прийняття скарги на дії державного виконавця або на відмову в його відводі;

- оголошення розшуку боржника, його майна або розшуку дитини;

- перебування боржника або стягувача у відпустці за межами населеного пункту, де вони проживають;

- призначення експертизи;

- надання сторонам терміну для запрошення перекладача.

Про зупинення виконавчого провадження державний виконавець вносить вмотивовану постанову, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби, не пізніше наступного дня, коли йому стало відомо про такі обставини. Копія постанови надсилається в 3-денний строк сторонам та суду або іншому органу (посадовій особі), які видали виконавчий документ.

Якщо в районному (міському) органі державної виконавчої служби відкрито кілька виконавчих проваджень щодо одного й того самого боржника, то вони об'єднуються у зведене виконавче провадження за постановою державного виконавця

У разі відсутності відомостей про місце проживання (місцезнаходження) боржника за виконавчими документами про стягнення аліментів, відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом чи іншим ушкодженням здоров'я, або у зв'язку з утратою годувальника, а також дитини за виконавчими документами про відібрання дитини державний виконавець звертається до суду з поданням про винесення ухвали про розшук боржника або дитини.

Розшук оголошується відповідно за місцем виконання рішення або за останнім відомим місцем проживання (місцезнаходженням) боржника чи місцезнаходженням його майна, або за місцем проживання (місцезнаходженням) стягувача. Розшук громадянина-боржника, дитини та розшук транспортних засобів боржника здійснюють органи внутрішніх справ, а розшук боржника - юридичної особи, а також іншого майна боржника здійснює державна виконавча служба шляхом запитів до відповідних установ (Державної

автомобільної інспекції, бюро технічної інвентаризації, податкової адміністрації, банків або інших кредитних установ тощо).

Витрати органів внутрішніх справ, пов'язані з розшуком громадянина-боржника, дитини або транспортних засобів боржника, стягуються з боржника за ухвалою суду. Витрати, пов'язані з розшуком боржника - юридичної особи або іншого майна боржника, стягуються з боржника за постановою державного виконавця, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби.

Розшук громадянина-боржника, дитини за ухвалою суду або транспортних засобів боржника за постановою державного виконавця здійснюється органами внутрішніх справ у порядку, установленому Інструкцією про порядок взаємодії органів внутрішніх справ України та органів державної виконавчої служби при примусовому виконанні рішень судів та інших органів (посадових осіб), затвердженою наказом Міністерства внутрішніх справ України та Міністерства юстиції України від 25.06.2002 року № 607/56/5.

Наступною стадією виконавчого провадження виступає стадія **"Закінчення виконавчого провадження"**.

Виконавче провадження підлягає закінченню державним виконавцем у випадках:

- визнання відмови стягувача від примусового виконання рішення суду;
- визнання судом мирової угоди між стягувачем і боржником про закінчення виконавчого провадження;
- смерті або оголошення померлим стягувача чи боржника, визнання безвісно відсутнім боржника або стягувача, ліквідації юридичної особи - сторони виконавчого провадження, якщо виконання їх обов'язків чи вимог у виконавчому провадженні не допускає правонаступництва;
- скасування рішення суду або іншого органу (посадової особи), яке підлягало виконанню на підставі виконавчого документа або визнання судом виконавчого документа таким, що не підлягає виконанню;
- письмової відмови стягувача від одержання предметів, вилучених у боржника при виконанні рішення про передачу їх стягувачеві, або знищення речі, яка мала бути передана стягувачеві в натурі;
- закінчення передбаченого законом строку для даного виду стягнення;
- передачі виконавчого документа ліквідаційній комісії у разі ліквідації боржника - юридичної особи або арбітражному керуючому в разі визнання боржника банкрутом;
- фактичного повного виконання рішення згідно з виконавчим документом;
- повернення виконавчого документа без виконання на вимогу суду або іншого органу (посадової особи), які видали виконавчий документ, або на письмову вимогу стягувача;
- направлення виконавчого документа за належністю до іншого органу державної виконавчої служби;
- повернення виконавчого документа до суду чи іншого органу (посадової особи), які видали виконавчий документ.

Про закінчення виконавчого провадження державний виконавець виносить постанову, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби.

Копія постанови у триденний строк надсилається сторонам та суду або іншому органу (посадовій особі), які видали виконавчий документ, або за належністю до іншого органу державної виконавчої служби. До копії постанови державний виконавець додає виконавчий документ, який повертається органу, що його видав, або стягувачу або передається за належністю. Копію виконавчого листа державний виконавець залишає у матеріалах виконавчого провадження.

У разі закінчення виконавчого провадження припиняється чинність арешту майна боржника, скасовуються інші здійснені державним виконавцем заходи примусового виконання рішення, а також провадяться інші дії, необхідні у зв'язку із завершенням виконавчого провадження.

Якщо у виконавчому провадженні державним виконавцем був накладений арешт на майно боржника, у постанові про закінчення виконавчого провадження (окрім випадків направлення виконавчого документа за належністю до іншого органу державної виконавчої служби), повернення виконавчого документа стягувачу або повернення виконавчого документа до

суду або іншого органу (посадової особи), який його видав, державний виконавець зазначає про скасування арешту, накладеного на майно боржника.

Державний виконавець, який забезпечив реальне, своєчасне й законне виконання виконавчого документа, за рахунок стягнутого з боржника виконавчого збору, одержує винагороду в розмірі 2 відсотків стягнутої ним суми або вартості майна, але не більше 30 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а за виконавчим документом немайнового характеру - не більше 5 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Стадія "**Оскарження постанови про закінчення виконавчого провадження**" являє собою процесуальний порядок захисту прав стягувача та боржника при винесенні державним виконавцем неправомірної постанови про закінчення виконавчого провадження.

У виконавчому провадженні контроль за своєчасністю, правильністю, повнотою виконання рішень державним виконавцем здійснюють начальник органу державної виконавчої служби, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець, та керівник вищестоящего органу.

Постанова про закінчення виконавчого провадження може бути оскаржена сторонами до начальника відповідного органу державної виконавчої служби або до суду у 10-денний строк.

За встановленим правилом скарга у виконавчому провадженні по виконанню судових рішень на дії (бездіяльність) державного виконавця або начальника органу державної виконавчої служби подається до суду, який видав виконавчий документ.

Скарга у виконавчому провадженні подається у письмовій формі та повинна включати:

- назву органу державної виконавчої служби, до якого подається скарга;
- точну назву стягувача та боржника, їх місце проживання чи перебування (для фізичних осіб) або знаходження (для юридичних осіб), а також назву представника сторони виконавчого провадження, коли скарга подається представником;
- реквізити виконавчого документа (назва виконавчого документа, орган, який його видав, дата видачі виконавчого документа та його номер, резолютивна частина виконавчого документа);
- зміст оскаржуваних дій (бездіяльності) та законодавчу норму, яка порушена;
- виклад обставин, якими скаржник обґрунтовує свої вимоги;
- підпис скаржника або його представника із зазначенням дати подання скарги.

Скарга, подана у виконавчому провадженні до начальника органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, розглядається у 10-денний строк. За наслідками розгляду скарги начальник органу державної виконавчої служби виносить постанову про задоволення чи відмову в задоволенні скарги, яка у 10-денний строк може бути оскаржена до вищестоящего органу державної виконавчої служби або до суду. Скарги,

подані без додержання встановлених вимог розглядаються начальником органу державної виконавчої служби у порядку, встановленому Законом України "Про звернення громадян".

Ви напевно звернули увагу, що дана стадія виконавчого провадження не передбачає механізму опротестування постанови державного виконавця про закінчення виконавчого провадження. Так дійсно, з цього приводу необхідно роз'яснити позицію Міністерства юстиції, що повністю збігається з нашою власною.

Законом України "Про виконавче провадження" забезпечено різновекторне здійснення контролю за законністю виконавчого провадження.

Ретельний аналіз порядку оскарження постанов у виконавчому провадженні дає нам можливість виокремити лише два шляхи оскарження: перший до вищестоящого керівника виконавчої служби, другий – до суду. Крім того, розгляд скарги начальником відділу державної виконавчої служби не позбавляє особу права оскаржити дії (бездіяльність) державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби до суду.

В статті 8-5 Закону України "Про виконавче провадження" йдеться про судовий захист прав сторін виконавчого провадження при здійсненні виконавчих дій, що є реалізацією закріпленого ст. 55 Конституції України положення про гарантію кожному судового захисту його прав і свобод, про можливість оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Суд розглядає скарги на постанови державного виконавця, перевіряючи їх відповідність законодавству.

Згідно частини другої статті 8-5 Закону України "Про виконавче провадження" скарга у виконавчому провадженні по виконанню судових рішень на дії (бездіяльність) державного виконавця або начальника органу державної виконавчої служби подається до суду, який видав виконавчий документ. Скарги по виконанню інших рішень подаються до суду за місцем знаходження відповідного органу державної виконавчої служби, крім скарг на дії (бездіяльність) державних виконавців та посадових осіб Департаменту державної виконавчої служби та державної виконавчої служби Автономної Республіки Крим, областей та міст Києва і Севастополя, які подаються до апеляційного суду за місцем знаходження відповідного органу державної виконавчої служби.

Необхідно зазначити, що відповідне роз'яснення з приводу застосування вказаної норми Закону було надано Пленумом Верховного Суду України.[124]

Відповідно до статті 8-1 Закону України "Про виконавче провадження" перевірити законність виконавчого провадження мають право:

- 1) директор Департаменту державної виконавчої служби та його заступники - виконавче провадження, що знаходиться на виконанні у будь-якому структурному підрозділі органів державної виконавчої служби;
- 2) начальники державної виконавчої служби Автономної Республіки Крим, областей та міст Києва і Севастополя, їх заступники, начальники

відділів примусового виконання рішень державної виконавчої служби Автономної Республіки Крим, областей та міст Києва і Севастополя, їх заступники - виконавче провадження, що знаходиться на виконанні у цій державній виконавчій службі та підпорядкованій державній виконавчій службі у районах, містах (містах обласного значення), районах у містах.

Постанова про перевірку, проведення чи результат перевірки виконавчого провадження може бути оскаржена до вищестоящої посадової особи органів державної виконавчої служби або до суду.

Щодо контрольних функцій у виконавчому провадженні органів прокуратури, то необхідно зазначити наступне. Органи прокуратури згідно статті 121 Конституції України здійснюють специфічні контрольні функції у формі нагляду. При виявленні у процесі нагляду порушень законодавства прокурор реагує на них шляхом видання актів прокурорського реагування у формі протесту, припису, подання та постанови.

Перехідними положеннями Конституції України зазначено, що прокуратура продовжує виконувати відповідно до чинних законів функцію нагляду за додержанням і застосуванням законів та функцію попереднього слідства - до введення в дію законів, що регулюють діяльність державних органів щодо контролю за додержанням законів, та до сформування системи досудового слідства і введення в дію законів, що регулюють її функціонування.

Варто звернути увагу на те, що нова редакція статті 8 Закону України "Про виконавче провадження" та доповнений Закон статтями 8-1 – 8-3 реалізують вимоги перехідних положень Конституції України, зокрема діяльність державного органу щодо контролю за додержанням законів, а саме: встановлюється контроль за законністю виконавчого провадження, визначаються посадові особи, які мають право проводити перевірку виконавчого провадження, його витребування, а також визначена процедура перевірки виконавчого провадження.

Крім того, чітко встановлено, що забороняється втручання інших державних або недержавних органів та їх посадових осіб у виконавче провадження, крім випадків, передбачених Законом України "Про виконавче провадження".

Разом з цим, відповідно до статті 121 Конституції України прокуратура здійснює нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах. Державна виконавча служба здійснює виконання вироків у кримінальних справах в частині майнових стягнень. Статтею 21 Кримінально-виконавчого кодексу України прямо закріплено право органів прокуратури проводити перевірки в частині конфіскації та виконання штрафів органами державної виконавчої служби.

Незаконне втручання в діяльність державного виконавця (стаття 14 Закону України "Про державну виконавчу службу") по виконанню рішень та інших дій, які перешкоджають виконанню покладених на нього обов'язків, тягнуть за собою кримінальну, адміністративну чи іншу встановлену законом відповідальність.

І нарешті – судовий контроль, сутність якого полягає у використанні судом своїх повноважень у випадку встановлення факту здійснення незаконної, необґрунтованої або несправедливої дії для поновлення законних прав та інтересів. Згідно статті 124 Конституції України юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, що виникають у державі.

Джерела: [1-27].

Запитання для самоперевірки

- 1.Гарантії правового та соціального захисту державних виконавців.
 - 2.Винагорода державному виконавцю.
 - 3.Особливості залучення до проведення виконавчих дій співробітників органів внутрішніх справ.
 - 4.Відводи експерта, спеціаліста, перекладача, суб'єкта оціночної діяльності - суб'єкта господарювання.
 - 5.Переривання строку давності пред'явлення виконавчого провадження до виконання.
 - 6.Поновлення пропущеного строку для пред'явлення виконавчого документа до виконання.
- Правила направлення документів виконавчого провадження.

Тема 4. Загальний порядок звернення стягнення на майно боржника. Особливості звернення стягнення на майно боржника-юридичної особи

План.

- 1.Загальні засади застосування заходів примусового виконання. Звернення стягнення на грошові кошти та інше майно боржника.
- 2.Звернення стягнення на заставлене майно.
- 3.Звернення стягнення на майно боржника, яке знаходиться у інших осіб.
- 4.Майно, на яке не може бути звернено стягнення.

Методичні рекомендації

Для підготовки до теми: «Загальний порядок звернення стягнення на майно боржника. Особливості звернення стягнення на майно боржника-юридичної особи» студент повинен ознайомитись з порядком провадження державним виконавцем примусового виконання рішення.

Умови і порядок виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), що відповідно до закону підлягають примусовому виконанню у разі невиконання їх у добровільному порядку визначені Законом України "Про виконавче провадження" від 21.04.99 № 606-XIV, із змінами та доповненнями.

Виконавче провадження - це сукупність дій органів і посадових осіб, зазначених у цьому Законі, спрямованих на примусове виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб), які здійснюються на підставах, у спосіб та в межах повноважень, визначених цим Законом, іншими

нормативно-правовими актами, виданими відповідно до цього Закону та інших законів, а також рішеннями, що відповідно до цього Закону підлягають примусовому виконанню (далі - рішення).

Примусове виконання рішень в Україні покладається на Державну виконавчу службу, яка входить до системи органів Міністерства юстиції України.

Відповідно до Закону України "Про державну виконавчу службу" примусове виконання рішень здійснюють державні виконавці Департаменту державної виконавчої служби, державної виконавчої служби Автономної Республіки Крим, областей та міст Києва і Севастополя, державної виконавчої служби у районах, містах (містах обласного значення), районах у містах (далі - державні виконавці).

Загальний порядок виконання рішень викладено у главі п'ятій Закону України "Про виконавче провадження".

Звернення стягнення на майно боржника полягає в його арешті (опису), вилученні та примусовій реалізації.

Стягнення за виконавчими документами в першу чергу звертається на кошти боржника в гривнях та іноземній валюті, інші цінності, в тому числі кошти на рахунках та вкладах боржника в установах банків та інших кредитних організаціях, на рахунки в цінних паперах у депозитаріях цінних паперів.

Готівкові кошти, виявлені у боржника, вилучаються.

За наявності даних про кошти та інші цінності боржника, що знаходяться на рахунках і вкладах та на зберіганні в банках чи інших кредитних організаціях, на них накладається арешт.

У разі відсутності у боржника коштів та цінностей, достатніх для задоволення вимог стягувача, стягнення звертається на належне боржникові інше майно, за винятком майна, на яке згідно з законом не може бути накладено стягнення. Боржник має право вказати ті види майна чи предмети, на які необхідно звернути стягнення в першу чергу. Остаточною черговістю стягнення на кошти та інше майно боржника визначається державним виконавцем.

Якщо у виконавчому документі про стягнення грошових коштів не вказано певного номера рахунка, з якого мають бути стягнені грошові кошти, то в разі відсутності в боржника коштів та цінностей, достатніх для задоволення вимог стягувача, державний виконавець зобов'язаний винести постанову про звернення стягнення на майно боржника, яку не пізніше трьох днів надсилає сторонам.

Якщо у виконавчому документі про стягнення грошових коштів указаний певний номер рахунка, з якого мають бути стягнені грошові кошти, то в разі відсутності коштів на цьому рахунку державний виконавець звертається до органу, який видав виконавчий документ, з клопотанням про заміну способу та порядку виконання рішення шляхом звернення стягнення на майно боржника або встановлення іншого способу та порядку виконання рішення.

Стягнення на майно боржника звертається в розмірах і обсягах,

необхідних для виконання за виконавчим документом, з урахуванням витрат на виконання та стягнення виконавчого збору. У випадках коли боржник володіє майном спільно з іншими особами, стягнення звертається на його частку, що визначається судом за поданням державного виконавця.

Під поняттям "майно" боржника слід розуміти як окремі речі та їх сукупність, так і всі майнові права боржника, що на момент вчинення виконавчого провадження є у нього. Дане положення, хоча й не визначено в статті 50 Закону України "Про виконавче провадження", прямо впливає із положення про стягнення майна, що є предметом застави і на яке поширюється дія гл. 5 даного Закону. Це положення впливає з того, що майнові права боржника на отримання періодичних виплат розглядаються окремо, як друга черга і аналізується у гл. 7 цього Закону. Звернення стягнення на заробітну плату та інші види доходів боржника - дані майнові права слід розглядати як права на періодичні платежі і відокремлювати від досить подібних. Так, нараховану, але не отриману заробітну плату або інші доходи громадян, слід розглядати як наявне майно, а не права на періодичні платежі. Акція може розглядатись як майно, що засвідчує участь у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в ньому та право на участь в управлінні ним, дає право його власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивіденду, а також на участь у розподілі майна при ліквідації акціонерного товариства, однак при зверненні стягнення на неї вона має розглядатись як майно, дійсна вартість якого буде встановлена при його реалізації.

Чітка регламентація порядку звернення стягнення потребує уточнення, за яким всі дії, передбачені ч.1 цієї статті, можуть здійснюватись в примусовому порядку: арешт (опис); вилучення; реалізація, а не тільки і не стільки реалізація.

Стосовно самого порядку звернення стягнення на майно, то він також потребує уточнення і правової регламентації дій державного виконавця, а також усіх осіб, що беруть участь у виконавчому провадженні. А саме: перша і необхідна стадія виконавчого провадження – це встановлення місцезнаходження наявного боржнику майна, що залежить від певної інформації, яка має сприяти здійсненню державним виконавцем його повноважень. Так, за ст. 29 цього Закону, сторони вправі давати усні і письмові пояснення в процесі вчинення виконавчих дій стосовно належності боржнику майна та його місцезнаходження. Державний виконавець має знайомитись з копіями ухвал суду стосовно заходів по забезпеченню позову, що були вжиті судом, слід використовувати матеріали кримінальної справи щодо наявності описаного майна.

У разі смерті особи, стосовно якої порушено виконавче провадження і якій надано строк для добровільного виконання рішення, державний виконавець за ст. 60 Закону України "Про нотаріат", вправі попередити нотаріуса про необхідність вжиття заходів щодо охорони спадкового майна і отримати його повідомлення про належність і місцезнаходження майна померлого боржника, результати його опису тощо.

Державний виконавець також має право офіційно звернення до всіх органів, організацій, посадових осіб, громадян і юридичних осіб на території України, які у встановлений ним строк повинні надати йому безкоштовно документи або їх копії, необхідні для здійснення його повноважень, що також може бути використане для розшуку майна. Для впровадження цього положення в життя рекомендуємо для звертатися за інформацією про наявність у боржника майна або майнових прав до таких організацій як:

- 1) податкові адміністрації, за місцем проживання боржника;
- 2) державні нотаріальні контори та приватні нотаріуси;
- 3) бюро технічної інвентаризації;
- 4) органи Державтоінспекції, що реєструють транспортні засоби;
- 5) банківські установи України;
- 6) підприємство, де працює боржник;
- 7) місцевих органів виконавчої влади тощо.

Вважається за доцільне також уточнити, що державним виконавцем проводяться опис та розшук майна, а не обшук приміщення або особи. Оскільки останні дії пов'язані з недоторканністю житла та особи, що гарантовані Конституцією, то їх вчинення передбачається лише за особливою процедурою, на підставі відповідної ухвали суду.

Крім того, потребує уточнення питання щодо опису майна та його обсягу. Оскільки ці питання важливі, а раніше діючі положення втратили чинність, то потребується регламентація цього питання не тільки в Інструкції, а й у Законі. Доцільність опису всього майна боржника викликає суттєве заперечення, коли вартість вимоги стягувача незначна або не поширюється на все майно. Однак нестабільність цін та курсу валют змушує робити опис майна з певним запасом. Навіть за ст. 49 цього Закону на майно боржника передбачається накладати арешт у межах загальної суми стягнення, виконавчого збору і можливих витрат на виконавче провадження, тобто останні витрати лише передбачаються. Отже, для забезпечення прав стягувача на повне задоволення його вимог та інтересів держави пропонується ввести певний коефіцієнт, який забезпечуватиме, крім вищезазначених аспектів, можливість збільшення витрат, пов'язаних з проведенням виконавчих дій. Це положення відтворюється в ч. 5 ст. 61 даного Закону, що передбачає можливість перевищення вирученої суми над сумою, необхідною для задоволення всієї заборгованості боржника. Такий коефіцієнт має дорівнювати 1.5 або опис майна має охоплювати все майно боржника, що не входить до Переліку. В протилежному разі опис майна доведеться робити двічі або більше.

Черговість стягнення майна, передбачена Законом, має задовольняти основним принципам виконавчого провадження - найшвидшому та повному виконанню. На це й спрямована перша черга майна, що підлягає стягненню. При чому є можливість говорити про певний порядок стягнення й у самій першій черзі, а саме: кошти боржника в гривнях, лише потім кошти в іноземній валюті, які будуть вилучені при опису; аналогічний порядок має застосовуватися щодо коштів на рахунках та вкладках боржника в установах

банків та інших кредитних організаціях і лише потім черга доходить до цінних паперів.

З аналізу ст. 57 даного Закону можна зробити висновок про участь у опису стягувача. Але підстави такої участі, роль стягувача та процесуальний порядок його залучення до участі в цьому процесі слід конкретизувати та узгодити з правами боржника. Тобто чи вправі боржник заперечувати участь у описі майна стягувача? Виходячи з того, що описуване майно потенційно втрачає власника і може згодом перейти до стягувача, а також для здійснення права стягувача заперечувати проти проведення державним виконавцем оцінки майна, присутність останнього при опису майна є доцільна і необхідна. Зрозуміло, що така участь не є обов'язковою, а має належити до прав стягувача, про що стягувач має повідомлятися.

Ще одне свідчить про переваги присутності стягувача при проведенні опису, а саме можливість укладення мирової угоди. Так, за частиною третьою статті 111 цього Закону сторони мають право укласти мирову угоду, яка затверджується судом.

Але за наявності заперечень з боку боржника щодо присутності стягувача при опису майна принцип недоторканності житла має переважне значення і стягувач не може належати до осіб, яким за законом надане право на примусове входження до житла боржника.

Стаття 52 Закону України "Про виконавче провадження" регламентує порядок звернення стягнення на заставлене майно.

В порядку примусового виконання стягнення на заставлене майно допускається за виконавчими документами для задоволення вимог стягувача - заставодержателя. За постановою державного виконавця про стягнення виконавчого збору, винесеної у виконавчому провадженні про звернення стягнення на заставлене майно, стягнення звертається на вільне від застави майно боржника.

У разі коли коштів, одержаних від реалізації заставленого майна, недостатньо для задоволення вимог стягувача-заставодержателя за виконавчим документом, на підставі якого звернуто стягнення на заставлене майно, виконавчий документ повертається стягувачу-заставодержателю в порядку, визначеному пунктом 6 частини першої статті 40 цього Закону.

Для задоволення вимог стягувачів, які не є заставодержателями, стягнення на заставлене майно боржника може бути звернено у разі:

виникнення права застави після винесення судом рішення про стягнення з боржника коштів;

коли вартість предмета застави перевищує розмір заборгованості боржника заставодержателю.

Про звернення стягнення на заставлене майно для задоволення вимог стягувачів, які не є заставодержателями, державний виконавець повідомляє заставодержателя не пізніше наступного дня після накладення арешту на майно або тоді, коли йому стало відомо, що арештоване майно боржника знаходиться у заставі, та роз'яснює заставодержателю право на звернення до суду з позовом про звільнення заставленого майна з-під арешту.

Реалізація заставленого майна провадиться в порядку, встановленому цим Законом.

З коштів, одержаних від реалізації заставленого майна, здійснюються утримання, передбачені статтею 43 цього Закону, після чого вони використовуються для задоволення вимог заставодержателя. Якщо заставодержатель не є стягувачем у виконавчому провадженні, кошти йому виплачуються у разі належного підтвердження права на заставлене майно. Після повного задоволення вимог заставодержателя залишок коштів використовується для задоволення вимог інших стягувачів у порядку, визначеному цим Законом.

Спори, які виникають у виконавчому провадженні щодо звернення стягнення на заставлене майно, вирішуються судом.

Необхідно зазначити, що статтею 53 Закону України "Про виконавче провадження" надано право державному виконавцю на пропозицію боржника або стягувача звернути стягнення на майно боржника, що знаходиться в інших осіб, а також на майно та кошти, належні боржникові від інших осіб.

Зазначені особи зобов'язані на запит державного виконавця надати у визначений ним строк відомості про належне боржникові майно, що знаходиться у них, та майно чи кошти, які вони повинні передати боржникові.

Одержавши від названих осіб відомості про наявність майна боржника, державний виконавець описує це майно в присутності понятих, вилучає його і реалізує у встановленому цим Законом порядку. Якщо особа, у якій знаходиться майно боржника, перешкоджає державному виконавцеві у його вилученні, таке майно вилучається державним виконавцем у примусовому порядку, встановленому статтею 55 цього Закону.

Готівкові кошти та майно, що належать боржникові від інших осіб, вилучаються державним виконавцем у цих осіб у присутності понятих на підставі ухвали суду.

На належні боржнику від інших осіб кошти, що знаходяться на рахунках в установах банків та інших фінансових установах, стягнення звертається державним виконавцем на підставі ухвали суду у встановленому цим Законом порядку.

За ухилення від виконання розпоряджень державного виконавця на особу, в якій знаходиться майно боржника, може бути накладено стягнення відповідно до цього Закону.

Підстави знаходження майна боржника у інших осіб можуть бути найрізноманітнішими. Однак частини 1 та 2 цієї статті передбачають стягнення майна, яке знаходиться в інших осіб, лише в тому випадку, коли дане право на майно боржника має безспірний характер. У цьому випадку зазначені треті особи зобов'язані на запит державного виконавця подати у визначений ним строк відомості про належне боржникові майно, що знаходиться у них, та майно чи кошти, які вони повинні передати боржникові. Тобто стосовно третіх осіб виконавче провадження має лише добровільний характер. Правом на огляд приміщень третіх осіб державний

виконавець не володіє (статті 30 Конституції України).

Згідно Закону України "Про виконавче провадження" існує декілька шляхів накладення державним виконавцем арешту на майно боржника.

Частиною першою статті 55 цього Закону передбачено, що арешт на майно боржника може накладатися державним виконавцем шляхом:

- винесення постанови про відкриття виконавчого провадження, якою накладається арешт на майно боржника та оголошується заборона на його відчуження;
- винесення постанови про арешт коштів та інших цінностей боржника, що знаходяться на рахунках і вкладах чи на зберіганні в банках або інших фінансових установах;
- винесення постанови про арешт майна боржника та оголошення заборони на його відчуження;
- проведення опису майна боржника і накладення на нього арешту.

Державним виконавцем за постановою про відкриття виконавчого провадження або за постановою про арешт майна боржника та оголошення заборони на його відчуження може бути накладений арешт у межах суми стягнення за виконавчими документами з урахуванням витрат, пов'язаних з проведенням виконавчих дій на виконання на все майно боржника або на окремо визначене майно боржника. У разі потреби постанова, якою накладено арешт на майно боржника та оголошено заборону на його відчуження, надсилається державним виконавцем до органу нотаріату та інших органів, що здійснюють реєстрацію майна або ведуть реєстр заборони на його відчуження.

Копія постанови державного виконавця про арешт коштів чи майна боржника не пізніше наступного після її винесення дня надсилається боржнику та відповідно до банків чи інших фінансових установ або органів, зазначених у частині другій цієї статті. Постанова державного виконавця про арешт коштів чи майна боржника може бути оскаржена боржником начальнику відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований, або до суду у 10-денний строк.

Про проведення опису майна боржника і накладення на нього арешту державний виконавець складає акт опису й арешту майна боржника. Під час проведення опису й арешту майна боржника державний виконавець вправі оголосити заборону розпоряджатися ним, а у разі потреби - обмежити права користування майном або вилучити його у боржника та передати на зберігання іншим особам, про що зазначається в акті опису й арешту. Види, обсяги і строк обмеження встановлюються державним виконавцем у кожному конкретному випадку з урахуванням властивостей майна, його значення для власника чи володільця, необхідності використання та інших обставин.

Порушення заборони державного виконавця розпоряджатися або користуватися майном, на яке накладено арешт, тягне за собою відповідальність зберігача майна, передбачену законом.

Арешт застосовується:

1) для забезпечення збереження майна боржника, що підлягає наступній передачі стягувачеві або реалізації;

2) для виконання рішення про конфіскацію майна боржника;

3) при виконанні ухвали суду про накладення арешту на майно, що належить відповідачу і знаходиться у нього чи в інших осіб.

Вилучення арештованого майна з передачею його для реалізації провадиться у строк, встановлений державним виконавцем, але не раніше, ніж через п'ять днів після накладення арешту. Продукти та інші речі, що швидко псуються, вилучаються і передаються для продажу негайно після накладення арешту.

Цінні папери, ювелірні та інші побутові вироби із золота, срібла, платини і металів платинової групи, дорогоцінних каменів і перлів, а також лом і окремі частини таких виробів, виявлені при опису, на які накладено арешт, підлягають обов'язковому вилученню і негайно передаються на зберігання установам Національного банку України. Арешт на цінні папери накладається в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Державний виконавець зобов'язаний подбати про забезпечення умов реалізації майна боржника, які не уцімлюють його законних інтересів.

Загальний процесуальний порядок проведення опису має бути відтвореним в самому акті опису, складеному державним виконавцем .

В ньому мають зазначатися:

1) час і місце складання акта;

2) назва відділу державної виконавчої служби, в якому працює державний виконавець, а також прізвище, ім'я та по батькові державного виконавця та осіб, що були присутні при складанні акта, із визначенням їх процесуального стану;

3) назва органу чи посадової особи, якими виданий виконавчий документ, що підлягає виконанню, його резолютивна частина;

4) точна назва стягувача та боржника, їх місце проживання або знаходження, відповідні відомості про їх представників;

5) назва кожного внесеного до акта предмета і його відмінні ознаки (вага, метраж, розмір, форма, вид, колір, товарний знак, проби, виробнича марка, дата випуску, ступінь зношення, наявність пошкоджень, а також кількість предметів одного виду тощо);

6) якщо вилучені предмети мають ознаки дорогоцінних металів, каменів, перлів тощо, то вони ретельно описуються із вказівкою усіх особливих ознак, відповідним чином запаковуються в конверт, прошиваються, підписуються державним виконавцем, учасниками акта опису й опечатуються печаткою відповідного відділу державної виконавчої служби;

7) оцінка кожного внесеного до акта предмета і загальна вартість усього майна;

8) якщо проводилось опечатування предмета, то зазначається, які предмети, приміщення, сховища були опечатані, кількість накладених печаток та спосіб опечатування;

9) строк, після закінчення якого майно може бути передане для реалізації;

10) назва особи, якій передане майно на зберігання, а якщо майно передане на зберігання не боржнику, а іншій особі, то її паспортні дані, адреса;

11) відмітка про роз'яснення зберігачеві майна обов'язків щодо його збереження, попередження про кримінальну та матеріальну відповідальність за його розтрату, відчуження, утаювання або підміну;

12) зауваження, клопотання або заяви стягувача, боржника, осіб, що були присутні при опису, і реагування щодо них державного виконавця.

Якщо державний виконавець установив зберігачеві обмеження права користуватися майном, то це також вказується в акті опису і арешту майна із зазначенням виду, обсягів і строку обмеження.

При потребі одночасно з арештом майна в акті повинні бути перелічені предмети, які залишені боржнику, із зазначенням їх вартості, як кожного, так і загальної кількості, а також названо інше майно, у тому числі те, яке окремо перебуває у спільній власності боржника та інших осіб і на яке не було накладено арешт.

Акт опису й арешту майна підписується державним виконавцем, понятими, зберігачем майна, боржником та стягувачем, іншими особами, які були присутні при накладенні арешту на майно. У разі відмови від підпису сторін чи інших осіб, що були присутні при виконанні, про це робиться відмітка в акті, який складається в двох примірниках. Перший залишається в провадженні державного виконавця, а другий видається боржнику під розписку на першому примірнику, що залишається у державного виконавця.

В акті опису робиться відмітка про вилучення предметів, вказаних у частині восьмій та негайну передачу їх на зберігання установам НБУ.

Якщо описане майно передане на зберігання не боржникові, а іншій особі, то акт опису й арешту майна складається в трьох примірниках. Перший залишається у державного виконавця, а інші вручаються зберігачеві майна та боржнику під розписку (на першому примірнику).

При конфіскації майна або виконанні рішення про передачу майна державі акт опису складається в трьох примірниках. Перший залишається в провадженні державного виконавця, два інші вручаються під розписку (на першому примірнику) боржнику та представнику державних податкових органів (якщо він був присутній) або надсилаються їм.

Стосовно таких правових засобів, як оголошення заборони розпоряджатися майном, обмеження в праві користування ним, то ці елементи арешту застосовуються в основному, коли майно залишається у боржника. Фактично в даному разі боржник або його родичі є особами, яким це майно залишене на зберігання для зменшення витрат на виконавче провадження, а отже, витрат самого боржника. Реально такий захід може мати місце, коли його можливо обґрунтувати тим, що боржник сприяє в проведенні опису, не чинить опір, визнає свій борг тощо. У протилежному випадку описане майно доцільно вилучати у боржника і передавати його на зберігання іншим особам. Такий захід як заборона користування майном може і в певних випадках обов'язково застосовується при передачі майна на

зберігання іншим особам.

Заборона розпоряджатися майном – це фактичне обмеження права його власника щодо відчуження арештованого майна, яке може мати певні особливості в залежності від виду майна. З метою застосування такого засобу існує Єдиний реєстр для реєстрації заборон відчуження об'єктів нерухомого майна, до якого нотаріуси вносять відповідні відомості про накладені заборони або арешти майна. Державний виконавець, який наклав арешт на нерухоме майно, зобов'язаний в той же день скласти відповідний документ і надіслати його державному або приватному нотаріусу за місцем знаходження цього майна, які мають статус реєстраторів, для внесення відомостей про арешт до Єдиного реєстру

Про накладення арешту на майно, яке підлягає реєстрації (автотранспортні засоби, моторні човни, судна тощо), державний виконавець повідомляє відповідні органи, які її здійснюють.

При вирішенні питання щодо виду, обсягу і строку обмеження державним виконавцем у кожному конкретному випадку з урахуванням властивостей майна, його значення для власника чи володільця, повинен враховувати особливості виконавчого провадження, які передбачають остаточний час процесу виконання, час та особливості реалізації майна. Якість речей та їх характерні особливості, за загальним правилом, надають підстави для обмеження у використанні, оскільки речі можуть втратити товарний вигляд або бути пошкоджені (наприклад, вироби з кришталю, автомобіль тощо). у деяких випадках можливість наступної реалізації залежить від того, нова річ чи ні. Однак деякі речі можуть суттєво впливати на життя сім'ї боржника, і не завжди є можливість негайного їх вилучення. Так, гараж крім прямої своєї функції, як свідчить практика, може використовуватись для зберігання продуктів харчування, що не підлягають стягненню. Тому таке майно може на час, визначений державним виконавцем, залишатись у користуванні сім'ї. При цьому державний виконавець може надати строк для звільнення нерухомого майна від речей, на які не звертається стягнення.

Стосовно права боржника на визначення першочерговості звернення стягнення на предмети (види майна) необхідно зазначити, що під час проведення опису боржник має право зазначити ті види майна або предмети, на які слід звернути стягнення в першу чергу. Однак, державний виконавець зобов'язаний задовольнити вимоги боржника, тільки в тому випадку якщо вони не порушують інтересів стягувача і не ускладнюють виконання рішення.

Право боржника на визначення першочерговості звернення стягнення на предмети (види майна) під час проведення опису включає також можливість запропонувати власну позицію щодо майна. Однак така пропозиція стосовно конкретного майна не є обов'язковою для державного виконавця. Це положення виходить з того, що всі дії щодо виконання зобов'язань боржник міг здійснити у добровільному порядку, однак не вчинив. Тому державний виконавець може не тільки погодитись із пропозицією боржника, а й визначити конкретне майно, яке підлягає стягненню, з урахуванням

перспектив його наступної якнайскорішої реалізації.

Отже, при проведенні опису державний виконавець має дотримуватися принципу якнайскорішого та законного вчинення виконавчого провадження, враховуючи інтереси та законні права обох сторін. При цьому для забезпечення прав боржника пропонується надати йому можливість звернення з письмовою заявою, яка має зберігатись разом із актом опису майна і де зазначаються причини, за яких боржник просить не застосовувати стягнення до окремих речей (належність їх третім особам, їх значна моральна значущість для боржника або його родини тощо), а також пропозиція звернення стягнення на альтернативні речі. Останнє положення стосується звернення стягнення в інтересах стягувача. Однак така заява не повинна мати процесуального значення і зупинити виконавче провадження. В цьому випадку, якщо відповідна заява боржника була письмовою, державний виконавець має винести постанову щодо можливості або неможливості її врахування, а також зобов'язати боржника повідомити третіх осіб про те, що протягом п'яти днів майно не буде вилучатись і вони вправі подати позов про визнання права на майно і звільнення його з-під арешту.

Першочерговість стягнення щодо рухомого майна боржника має визначатись з урахуванням інтересів стягувача, явка якого для проведення опису майна в цьому випадку є доцільною та необхідною.

Статтею 59 вказаного Закону встановлено, що особа, яка вважає, що майно, на яке накладено арешт, належить їй, а не боржникові, може звернутися до суду з позовом про визнання права на майно і про звільнення майна з-під арешту.

У разі прийняття судом рішення про звільнення майна з-під арешту або сплати боржником повної суми боргу за виконавчим документом до реалізації арештованого майна боржника, майно звільняється з-під арешту за постановою державного виконавця не пізніше наступного дня, коли йому стало відомо про такі обставини. Копія постанови про звільнення майна з-під арешту надсилається боржнику та до органу (установи), якому була надіслана постанова про накладення арешту на майно боржника на виконання.

Також майно боржника може бути звільнено з-під арешту за постановою начальника відповідного відділу державної виконавчої служби, якому підпорядкований державний виконавець, якщо під час розгляду відповідної скарги боржника виявлено порушення встановленого цим Законом порядку накладення арешту. Копія постанови начальника органу державної виконавчої служби про звільнення майна боржника з-під арешту не пізніше наступного після її винесення дня надсилається сторонам та до відповідного органу (установи) для зняття арешту, а про відмову у звільненні майна боржника з-під арешту - боржнику.

За наявності письмового висновку експерта щодо неможливості чи недоцільності реалізації арештованого майна боржника у зв'язку із значним ступенем його зносу, пошкодженням або коли витрати, пов'язані із зверненням на нього стягнення, перевищать грошову суму, за яку воно може

бути реалізовано, майно боржника може бути звільнено з-під арешту за постановою державного виконавця, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований. Копія постанови державного виконавця про звільнення майна боржника з-під арешту не пізніше наступного після її винесення дня надсилається сторонам та до відповідного органу (установи) для зняття арешту.

У всіх інших випадках по незакінчених виконавчих провадженнях арешт з майна чи коштів може бути знятий за рішенням суду.

Оцінка майна боржника провадиться державним виконавцем, якщо вартість майна не перевищує сто неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, за ринковими цінами, які діють на день проведення оцінки, крім випадків, коли оцінка провадиться за регульованими цінами, а також у разі оцінки нерухомого майна, транспортних засобів, повітряних, морських та річкових суден.

Якщо оцінити окремі предмети складно або якщо боржник чи стягувач заперечує проти передачі арештованого майна боржника на реалізацію за оцінкою, проведеною державним виконавцем, останній запрошує суб'єкта оціночної діяльності - суб'єкта господарювання для визначення вартості майна. Витрати на призначення суб'єкта оціночної діяльності - суб'єкта господарювання несе сторона, яка оспорує оцінку майна, проведеною державним виконавцем.

Для проведення оцінки нерухомого майна, транспортних засобів, повітряних, морських, річкових суден та майна, вартість якого перевищує сто неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, державний виконавець залучає суб'єкта оціночної діяльності - суб'єкта господарювання, який здійснює свою діяльність відповідно до Закону України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні".

Державний виконавець про оцінку арештованого майна повідомляє сторони, які мають право оскаржити оцінку майна до суду в 10-денний строк з дня отримання повідомлення.

Проведення оцінки майна - одна з найскладніших процесуальних дій, оскільки від її результатів залежить, з одного боку, реальність виконання вимог стягувача, а з іншого - охорона від порушення майнових прав боржника. Оцінити відсоток зношення одягу та взуття і визначити, які речі мають зношеність більше, як 50 % , - складна справа і в певною мірою має суб'єктивний характер. Доцільно в цьому випадку мати на увазі товарний вигляд. Тобто, коли річ має суттєве ушкодження та втратила товарний вигляд, остаточна мета стягнення - покриття майнових вимог стягувача не досягається. Отже, при оцінці майна необхідно брати до уваги, що наступною процесуальною дією має бути реалізація майна, а зберігання та реалізація неліквідного майна, крім збільшення витрат на виконавче провадження до бажаних результатів не призведе. Тому речі, що мають суттєві дефекти, підлягають оцінці з урахуванням можливості їх наступної реалізації.

Передбачене в Законі положення про те, що оцінка майна здійснюється

державним виконавцем за ринковими цінами, які діють на день проведення оцінки, крім випадків, коли оцінка відбувається за регульованими цінами, стосується того регіону України де провадиться виконавче провадження. Так, державне регулювання цін і тарифів передбачене Законом України "Про ціни і ціноутворення" від 03.12.90 (із змінами і доповненнями). У статті 9 цього Закону йдеться, що державні фіксовані та регульовані ціни і тарифи встановлюються державними органами України. Постановою Кабінету Міністрів України "Про встановлення повноважень органів виконавчої влади та виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін (тарифів)" від 25.12.96 № 1548 затверджено повноваження центральних органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, виконавчих органів міських рад щодо регулювання цін і тарифів на окремі види продукції, товарів і послуг.

Згідно зі ст. 8 Закону України "Про ціни і ціноутворення" Кабінетом Міністрів України можуть вводитися методи державного регулювання цін і тарифів. Отже, в разі опису майна, на яке встановлені регульовані ціни, державний виконавець їх зазначає і не приймає заперечень, щодо їх дійсності з боку боржника або стягувача.

Після проведення необхідної оцінки арештоване майно, за винятком майна, вилученого за законом з обігу та зазначеного в частині п'ятій статті 55 Закону України "Про виконавче провадження" (цінні папери, ювелірні та інші побутові вироби із золота, срібла, платини і металів платинової групи, дорогоцінних каменів і перлів, а також лом і окремі частини таких виробів), передається на реалізацію, яка здійснюється спеціалізованими організаціями, які залучаються на тендерній (конкурсній) основі, на підставі договорів між державною виконавчою службою та спеціалізованими організаціями шляхом його продажу на прилюдних торгах, аукціонах.

Якщо передане торговельним організаціям майно не буде продано протягом двох місяців, воно підлягає переоцінці. Державний виконавець переоцінює майно в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України. У разі коли в місячний строк після переоцінки майно не буде продано, державний виконавець повідомляє про це стягувача і пропонує йому вирішити питання щодо залишення за собою непроданого майна.

Якщо стягувач у 15-денний строк письмово не заявить про своє бажання залишити за собою непродане майно, арешт з майна знімається, воно повертається боржникові, а виконавчий документ у разі відсутності у боржника іншого майна, на яке може бути звернено стягнення, повертається стягувачеві без виконання.

Якщо стягувач виявив бажання залишити за собою непродане майно, то він зобов'язаний у 15-денний строк з дня повідомлення державного виконавця про виявлення бажання залишити за собою непродане майно, внести на депозитний рахунок органу державної виконавчої служби різницю між вартістю непроданого майна та сумою коштів, які підлягають стягненню на його користь, якщо вартість непроданого майна перевищує суму боргу,

яка підлягає стягненню за виконавчим документом. З перерахованих стягувачем коштів оплачуються витрати, пов'язані з проведенням виконавчих дій, стягується виконавчий збір, а залишок коштів повертається боржнику.

Майно передається стягувачу за оцінкою, за якою воно було передано на реалізацію. Про передачу майна стягувачу в рахунок погашення боргу державний виконавець вносить постанову, яка затверджується начальником відповідного органу державної виконавчої служби, якому він безпосередньо підпорядкований. За фактом такої передачі державним виконавцем складається акт. Постанова і акт є підставою для подальшого оформлення стягувачем права власності на це майно.

Боржник має право визначити, в якій послідовності необхідно продавати майно. У разі коли від продажу частини майна буде виручено суму, достатню для задоволення вимог стягувача, сплати виконавчого збору, витрат на здійснення виконавчих дій, штрафу, подальший продаж арештованого майна припиняється. Вимоги боржника щодо черговості продажу майна не приймаються державним виконавцем, якщо внаслідок їх задоволення виникнуть перешкоди чи додаткові труднощі для виконання або продовжитися його строк.

У разі ж відсутності у боржника – фізичної особи достатніх коштів чи рухомого майна стягнення звертається на будинок, квартиру, інше приміщення, земельну ділянку, що є нерухомим майном. При цьому в першу чергу стягнення звертається на окрему від будинку земельну ділянку, інше приміщення, що належать боржникові. В останню чергу звертається стягнення на жилий будинок чи квартиру.

Спеціальний порядок відчуження будинку, квартири, приміщення або земельної ділянки пояснюється гуманністю держави, оскільки це майно передбачається відчужувати лише в останню чергу. При цьому звернення стягнення на будинок, квартиру чи земельну ділянку здійснюється лише в разі належності цих об'єктів боржнику на праві приватної власності.

Джерела: [1-27].

Запитання для самоперевірки

1. Майно, на яке не може бути звернено стягнення.
2. Звернення стягнення на майно, яке знаходиться в інших осіб.
3. Право боржника на визначення першочерговості звернення стягнення на предмети (види майна).

Тема 5. Особливості звернення стягнення на окремі види майна.

План

1. Особливості звернення стягнення на валюту та валютні цінності.
2. Особливості звернення стягнення на цінні папери, ювелірні вироби та дорогоцінне каміння.
3. Особливості звернення стягнення на майно боржника, яке знаходиться в інших осіб.

4. Особливості звернення стягнення на майно юридичної особи чи фізичної особи підприємця у разі припинення їх діяльності.
5. Особливості звернення стягнення на заставлене майно.
6. Особливості виконання рішень за речовими зобов'язаннями.

Методичні рекомендації

Для підготовки до теми: «Особливості звернення стягнення на окремі види майна» студент повинен ознайомитись з особливостями звернення стягнення на кошти боржника - юридичної особи; порядок звернення стягнення на майно у разі злиття, приєднання, поділу, виділу, перетворення та ліквідації боржника - юридичної особи; звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника; звернення стягнення на заробітну плату боржника, який відбуває покарання; звернення стягнення на допомогу по державному соціальному страхуванню та соціальну допомогу інвалідам з дитинства

Звернення стягнення на кошти боржника - юридичної особи

1. Готівка в національній та іноземній валюті, що перебуває в касах або інших сховищах боржника - юридичної особи, підлягає невідкладному вилученню після її виявлення та складання відповідного акта державним виконавцем. Копія акта вручається представнику боржника - юридичної особи.

2. Вилучена готівка зараховується на відповідний рахунок органу державної виконавчої служби не пізніше наступного робочого дня з моменту вилучення.

3. Державний виконавець звертає стягнення на кошти боржника - юридичної особи, що перебувають у банках або інших фінансових установах, у порядку, встановленому цим Законом. Інформацію про наявні у боржника рахунки і вклади державний виконавець отримує в органах доходів і зборів, інших органах державної влади, підприємствах, установах та організаціях, які зобов'язані надати йому інформацію у триденний строк, а також за повідомленнями стягувача.

4. Державний виконавець може звернути стягнення на кошти боржника - юридичної особи, що знаходяться на його рахунках, а також на рахунках, відкритих боржником - юридичною особою через свої філії, представництва та інші відокремлені підрозділи.

5. Не підлягають стягненню в порядку, встановленому цим Законом, кошти:

що перебувають на спеціальному рахунку експлуатуючої організації (оператора) відповідно до Закону України "Про впорядкування питань, пов'язаних із забезпеченням ядерної безпеки" що знаходяться на поточних рахунках із спеціальним режимом використання, відкритих на виконання статей 19-1 та 26-1 Закону України "Про теплопостачання та статті 15-1 Закону України "Про електроенергетику"

6. У разі якщо після накладення державним виконавцем арешту на кошти боржника - юридичної особи у банках чи інших фінансових установах боржник умисно не виконує судові рішення і відкриває нові рахунки у банках чи інших фінансових установах, державний виконавець надсилає відповідним правоохоронним органам матеріали для притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

7. Звернення стягнення на кошти та інше майно фізичних осіб - підприємців здійснюється також за правилами цієї глави.

8. У разі виконання судового рішення про виплату працівникові середнього заробітку за час вимушеного прогулу або різниці в заробітку за час виконання нижчеоплачуваної роботи боржник є податковим агентом, який виконує судові рішення, з відрахуванням податку на доходи фізичних осіб та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування із сум, що належать до виплати стягувачу.

Звернення стягнення на інше майно боржника - юридичної особи

1. У разі відсутності у боржника - юридичної особи коштів у обсязі, достатньому для покриття заборгованості, стягнення звертається на інше майно, належне такому боржникові або закріплене за ним, у тому числі на майно, що обліковується на окремому балансі філії, представництва та іншого відокремленого підрозділу боржника - юридичної особи (крім майна, вилученого з обороту або обмежуваного в обороті) незалежно від того, хто фактично використовує це майно.

2. У разі якщо на зазначене майно накладається арешт, воно реалізується в такій черговості:

1) у першу чергу - майно, що безпосередньо не використовується у виробництві (цінні папери, легковий автотранспорт, предмети дизайну офісів та інше майно, готова продукція (товари));

2) у другу чергу - об'єкти нерухомого майна, верстати, обладнання, інші основні засоби, а також сировина і атеріали, призначені для використання у виробництві.

3. У разі накладення арешту на майно другої черги, що належить боржникові - юридичній особі, частка держави у статутному фонді якої становить не менш як 25 відсотків, чи накладення арешту на майно підприємств-боржників, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, державний виконавець протягом трьох робочих днів повідомляє центральному органу виконавчої влади, до сфери управління якого належить майно, або Фонду державного майна України про накладення арешту на майно такого боржника та подає відомості про склад і вартість майна, на яке накладено арешт, а також про розмір вимог стягувача.

4. У разі звернення стягнення на майно боржника - юридичної особи

витрати, пов'язані з організацією та проведенням прилюдних торгів, не повинні перевищувати п'яти відсотків вартості реалізації майна.

Порядок звернення стягнення на майно у разі злиття, приєднання, поділу, виділу, перетворення та ліквідації боржника - юридичної особи

1. У разі злиття, приєднання, поділу, виділу, перетворення боржника - юридичної особи стягнення за виконавчими документами звертається на кошти та інше майно тієї юридичної особи, на яку відповідно до закону покладено відповідальність за зобов'язаннями боржника - юридичної особи.

2. У разі ліквідації боржника - юридичної особи виконавчий документ надсилається ліквідаційній комісії (ліквідатору) для вирішення питання про подальший порядок виконання рішення у встановленому законом порядку. У разі надходження виконавчого документа до ліквідаційної комісії (ліквідатора) арешт з майна боржника знімається за постановою державного виконавця, затвердженою начальником відділу, якому він безпосередньо підпорядкований.

3. У разі якщо виконавчий документ надіслано ліквідаційній комісії (ліквідатору), виконавче провадження підлягає закінченню в порядку, встановленому цим Законом.

Звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника

Умови звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника

1. Стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника звертається у разі відсутності в боржника коштів на рахунках у банках чи інших фінансових установах, відсутності чи недостатності майна боржника для покриття в повному обсязі належних до стягнення сум, а також у разі виконання рішень про стягнення періодичних платежів та стягнення на суму, що не перевищує трьох мінімальних розмірів заробітної плати.

2. За іншими виконавчими документами державний виконавець має право звернути стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника без застосування заходів примусового звернення стягнення на майно боржника за письмовою заявою стягувача.

3. Про звернення стягнення на заробітну плату, пенсію, стипендію та інші доходи боржника державний виконавець вносить постанову, яка надсилається для виконання підприємству, установі, організації, фізичній особі, фізичній особі - підприємцю за місцем отримання боржником відповідних доходів.

Відрахування із заробітної плати, пенсії, стипендії та інших доходів боржника

1. Підприємства, установи, організації, фізичні особи, фізичні особи - підприємці здійснюють відрахування із заробітної плати,

пенсії, стипендії та інших доходів боржника і перераховують кошти стягувачу у строк, встановлений для здійснення зазначених виплат боржнику, а якщо такий строк не встановлено - до десятого числа кожного місяця, наступного за звітним. Такі підприємства, установи, організації, фізичні особи, фізичні особи - підприємці кожні шість місяців надсилають державному виконавцю звіт про здійснені відрахування та виплати за формою, встановленою Міністерством юстиції України.

2. У разі припинення перерахування коштів стягувачу у зв'язку із зміною боржником місця роботи, проживання, перебування чинавчання або з інших причин підприємства, установи, організації, фізичні особи, фізичні особи - підприємці не пізніше як у триденний строк повідомляють державному виконавцю про причину припинення виплат та зазначають нове місце роботи, проживання чи навчання боржника, якщо воно відоме. Посадові особи, винні у ненаданні таких відомостей без поважних причин, можуть бути притягнуті до відповідальності, передбаченої законом.

Розмір відрахувань із заробітної плати, пенсії, стипендії та інших доходів боржника

1. Розмір відрахувань із заробітної плати та інших доходів боржника вираховується із суми, що залишається після утримання податків, зборів та єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

2. Обмеження розміру відрахувань із заробітної плати встановлюється законодавством про працю.

3. Із заробітної плати боржника може бути утримано за виконавчими документами до погашення у повному обсязі заборгованості:

у разі стягнення аліментів, відшкодування шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю, відшкодування шкоди у зв'язку із втратою годувальника та збитків чи шкоди, заподіяних злочином, - п'ятдесят відсотків;

за всіма іншими видами стягнень, якщо інше не передбачено законом, - двадцять відсотків.

4. Загальний розмір усіх відрахувань під час кожної виплати заробітної плати не може перевищувати п'ятдесят відсотків заробітної плати, що має бути виплачена працівнику, у тому числі в разі відрахування за кількома виконавчими документами. Це обмеження не поширюється на відрахування із заробітної плати в разі відбування боржником покарання у виді виправних робіт і стягнення аліментів на неповнолітніх дітей. У таких випадках розмір відрахувань із заробітної плати не може перевищувати сімдесяти відсотків.

5. Положення цієї статті застосовуються також у разі звернення стягнення на належні боржникові стипендію та інші доходи.

6. Звернення стягнення на пенсію здійснюється відповідно до Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування"

Звернення стягнення на заробітну плату боржника, який відбуває покарання

1. Відрахування із заробітної плати боржника, який за вироком суду відбуває покарання без позбавлення волі, здійснюється з усієї суми заробітної плати без урахування стягнень за вироком.

2. Із заробітної плати засуджених, які відбувають покарання виді позбавлення волі, а також з осіб, які перебувають у наркологічних відділеннях психіатричних диспансерів та стаціонарних лікувальних закладах, відрахування здійснюється з усієї суми заробітної плати без урахування відрахувань витрат, пов'язаних з їх утриманням у таких закладах.

Звернення стягнення на допомогу по державному соціальному страхуванню та соціальну допомогу інвалідам з дитинства

1. На допомогу по державному соціальному страхуванню, що виплачується в разі тимчасової непрацездатності та в інших випадках, допомогу по безробіттю та соціальну допомогу інвалідам з дитинства, призначену відповідно до Закону України "Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам", стягнення може бути звернено тільки за рішеннями про стягнення аліментів, відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або іншим ушкодженням здоров'я, а також втратою годувальника.

Кошти, на які не може бути звернено стягнення

1. Стягнення не може бути звернено на такі виплати:
1) вихідну допомогу, що виплачується в разі звільнення працівника;

2) компенсацію працівнику за невикористану відпустку, крім випадків, коли особа під час звільнення одержує компенсацію за відпустку, не використану протягом кількох років;

3) компенсацію працівнику витрат у зв'язку з переведенням, направленням на роботу до іншої місцевості чи службовим відрядженням;

4) польове забезпечення, надбавки до заробітної плати, інші кошти, що виплачуються замість добових і квартирних;

5) матеріальну допомогу особам, які втратили право на допомогу по безробіттю;

6) допомогу у зв'язку з вагітністю та пологами;

7) одноразову допомогу у зв'язку з народженням дитини;

8) допомогу по догляду за дитиною;

9) допомогу особам, зайнятим доглядом трьох і більше дітей віком до 16 років, по догляду за дитиною-інвалідом, по тимчасовій непрацездатності у зв'язку з доглядом за хворою дитиною, а також на іншу допомогу на дітей, передбачену законом;

- 10) допомогу на лікування;
 - 11) допомогу на поховання;
 - 12) щомісячну грошову допомогу у зв'язку з обмеженням споживання продуктів харчування місцевого виробництва та особистого підсобного господарства ромадян, які проживають на території, що зазнала радіоактивного забруднення;
 - 13) дотації на обіди, придбання путівок до санаторіїв і будинків відпочинку за рахунок фонду споживання.
2. Стягнення не здійснюється також із сум:
 - 1) неоподаткованого розміру матеріальної допомоги;
 - 2) грошової компенсації за видане обмундирування і натуральне постачання;
 - 3) вихідної допомоги в разі звільнення (виходу у відставку) з військової служби, служби в органах внутрішніх справ та Державної кримінально-виконавчої служби України, а також грошового забезпечення, що не має постійного характеру, та в інших випадках, передбачених законом.

Темаб.

Порядок стягнення аліментів (до теми №6)

1. Порядок стягнення аліментів визначається законом.
2. У разі наявності заборгованості із сплати аліментів понад три місяці стягнення може бути звернено на майно боржника.
Звернення стягнення на заробітну плату не перешкоджає зверненню стягнення на майно боржника.
3. Розмір заборгованості із сплати аліментів визначається державним виконавцем за місцем виконання рішення у порядку, встановленому Сімейним кодексом України У разі визначення суми заборгованості у частці від заробітку (доходу) розмір аліментів не може бути менше встановленого Сімейним кодексом України
4. Державний виконавець обчислює розмір заборгованості із сплати аліментів, складає відповідний розрахунок та овідомляє про нього стягувачу і боржнику: у разі якщо виконавчий документ уперше надійшов для виконання;
за заявою сторін виконавчого провадження;
у разі надсилання постанови до адміністрації підприємства, установи, організації, фізичної особи, фізичної особи - підприємця для проведення відрахування із заробітної плати (доходів), пенсії та стипендії боржника;
у разі закінчення виконавчого провадження у зв'язку з надходженням виконавчого документа за належністю до іншого органу державної виконавчої служби;
за власною ініціативою; в інших передбачених законом випадках.
5. У разі виїзду особи, зобов'язаної сплачувати аліменти, на постійне місце проживання до іноземних держав, з якими Україна не уклала

договорів про надання правової допомоги, стягнення аліментів за рішенням суду проводиться на день виїзду за весь період до досягнення дитиною повноліття.

6. З осіб, які працюють за контрактом на території іноземних держав і одержують заробітну плату (доходи) тільки за кордоном, аліменти стягуються в порядку та розмірах, передбачених законом.

7. У разі стягнення аліментів у частці від заробітку (доходу) боржника на підприємстві, в установі, організації, у фізичної особи, фізичної особи - підприємця відрахування здійснюються з фактичного заробітку (доходу) на підставі постанови державного виконавця. При цьому розмір аліментів у разі їх стягнення у частці від заробітку (доходу) не може бути менше встановленого Сімейним кодексом України. У разі якщо стягнути аліменти в зазначеному розмірі неможливо, адміністрація підприємства, установи, організації, фізична особа, фізична особа - підприємець, які проводили відрахування, нараховують боржнику заборгованість із сплати аліментів.

8. Після закінчення строку, передбаченого законом для стягнення аліментів, у разі відсутності заборгованості із сплати аліментів адміністрація підприємства, установи, організації, фізична особа, фізична особа - підприємець, які проводили відрахування, повертають постанову державного виконавця про стягнення аліментів органу державної виконавчої служби з відміткою про перерахування в повному обсязі стягувачу утриманих сум аліментів. У разі якщо утримані суми аліментів стягувачу не перераховані, державний виконавець письмово повідомляє стягувачу про розмір заборгованості, роз'яснює йому права, встановлені частиною першою статті 87 цього Закону, та виносить постанову про закінчення виконавчого провадження.

9. Спір щодо розміру заборгованості із сплати аліментів вирішується судом за заявою заінтересованої особи у порядку, встановленому законом.

10. За наявності заборгованості із сплати аліментів у розмірі, що сукупно перевищує суму відповідних платежів за шість місяців, державний виконавець звертається до правоохоронних органів з поданням (повідомленням) про притягнення боржника до кримінальної відповідальності за злісне ухилення від сплати аліментів.

Джерела: [1-27].

Запитання для самоперевірки

1. Особливості звернення стягнення на майно при реорганізації юридичної особи.
2. Звернення стягнення на предмет іпотеки.
3. Умови звернення стягнення на заробітну плату та інші доходи боржника без застосування заходів примусового виконання на майно

боржника за іншими виконавчими документами. Звернення стягнення на заробітну плату боржника, який відбуває покарання.

До теми 6.

План

1. Загальні засади виконання рішення про обов'язок вчинити певну дію чи утриматися від її вчинення.
2. Виконання рішення про поновлення на роботі.
3. Виконання рішення про відібрання дитини.
4. Виконання рішення про виселення.
5. Виконання рішення про вселення.
6. Виконання рішення про примусовий обмін.
7. Загальні умови виконання рішення про заборону діяльності об'єднання громадян.

Методичні рекомендації

Для підготовки до теми: «Поняття та значення гарантії прав учасників виконавчого провадження. Контроль, нагляд та юрисдикційний захист у виконавчому провадженні.» студент повинен ознайомитись з особливостями виконання рішення у немайнових спорах

Після відкриття виконавчого провадження по виконавчому документу, який зобов'язує боржника вчинити певні дії або утриматися від їх вчинення, державний виконавець відповідно до статті 24 цього Закону визначає йому строк добровільного виконання рішення.

У разі невиконання без поважних причин цих вимог державний виконавець застосовує до боржника штрафні санкції чи інші заходи, передбачені законодавством, і призначає новий строк виконання. Якщо після цього рішення не буде виконано і виконання може бути проведено без участі боржника, державний виконавець організовує виконання відповідно до повноважень, наданих йому законом, а з боржника стягується двократний розмір витрат на проведення виконавчих дій.

Якщо виконати рішення без участі боржника неможливо, виконавчий документ постановою державного виконавця, затвердженою начальником відповідного відділу Державної виконавчої служби, повертається до суду чи іншого органу, що видав виконавчий документ.

Рішення про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного працівника виконується негайно. Виконання рішення вважається завершеним з моменту фактичного допущення зазначеного працівника до виконання попередніх обов'язків на підставі відповідного акта органу, що прийняв незаконне рішення про звільнення або переведення працівника.

У разі невиконання власником або уповноваженим ним органом (посадовою особою) рішення про поновлення на роботі незаконно звільненого або переведеного працівника державний виконавець застосовує до них штрафні санкції та інші заходи, передбачені цим Законом.

Під час виконання рішення про відібрання дитини державний виконавець провадить виконавчі дії з обов'язковою участю особи, якій дитина передається на виховання, та з залученням представників органів опіки і піклування.

У разі потреби державний виконавець може звернутися до суду з поданням щодо вирішення питання про тимчасове влаштування дитини до дитячого чи лікувального закладу.

У разі коли боржник перешкоджає виконанню рішення про відібрання дитини, до нього застосовуються заходи, передбачені законом.

Виконання рішення про виселення боржника провадиться лише у разі, якщо боржником воно не виконано в установлений державним виконавцем строк, визначений відповідно до статті 24 цього Закону.

Виселення полягає у звільненні приміщення, зазначеного у виконавчому документі, від особи (осіб), яка виселяється, її майна, домашніх тварин та у забороні даній особі користуватися цим приміщенням.

Державний виконавець зобов'язаний письмово повідомити боржника про день і час примусового виселення. Відсутність боржника, повідомленого про день і час виселення, не є перешкодою для виконання рішення.

Виселення здійснюється у присутності понятих за сприянням органів внутрішніх справ з обов'язковим описом майна державним виконавцем. Один примірник акта опису майна вручається під розписку боржникові. Державний виконавець у необхідних випадках забезпечує в установленому порядку зберігання майна боржника, але не більше як три роки, з покладенням понесених витрат на боржника. Після завершення трирічного строку невитребуване майно реалізується в порядку, передбаченому для реалізації безхазяйного майна.

Якщо виконання рішення здійснюється за відсутності осіб, які підлягають виселенню, державний виконавець зобов'язаний провести поряд з описом майна його оцінку. Описане майно передається на відповідальне зберігання особі, яка державним виконавцем призначена охоронцем майна.

Про виконання рішення про виселення боржника державним виконавцем складається акт, що підписується особами, які брали участь у виконанні.

Якщо особі, яка підлягає виселенню, має бути надано інше жите приміщення, державний виконавець надсилає відповідному житловому чи іншому органу повідомлення про строк виконання рішення щодо надання такого приміщення. У разі ненадання у визначений строк іншого жилого приміщення державний виконавець складає про це акт і звертається до суду з поданням про визначення порядку подальшого виконання рішення. До вирішення судом цього питання виконавчі дії не провадяться. У разі виникнення обставин, що перешкоджають виконанню рішення або роблять його неможливим, державний виконавець виносить

постанову відповідно про відстрочку виконання чи про зупинення виконавчого провадження.

Після одержання виконавчого документа про вселення стягувача державний виконавець встановлює строк для добровільного його виконання боржником. У разі добровільного виконання рішення про вселення стягувач і боржник підписують акт, який передається державному виконавцеві разом із заявою стягувача про повернення йому виконавчого документа.

У разі невиконання рішення про вселення стягувача у добровільному порядку вселення здійснюється примусово державним виконавцем.

Примусове вселення полягає у забезпеченні державним виконавцем безперешкодного входження стягувача у приміщення, вказане у виконавчому документі, та його проживання (перебування) в ньому.

Державний виконавець зобов'язаний письмово повідомити боржника і стягувача про день і час примусового вселення. Відсутність боржника, повідомленого про день і час вселення, не є перешкодою для виконання рішення про вселення.

У разі якщо боржник перешкоджає виконанню рішення про вселення стягувача, вселення здійснюється у присутності понятих, із залученням працівників органів внутрішніх справ.

Про виконання рішення про вселення стягувача державним виконавцем складається акт, що підписується особами, які брали участь у виконанні.

У разі подальшого перешкоджання боржником проживанню (перебуванню) стягувача у приміщенні, в яке його вселено, стягувач має право звернутися до державного виконавця з заявою про відновлення виконавчого провадження. У цьому випадку державний виконавець має право повторно провести примусове вселення стягувача та застосувати до боржника штрафні санкції, передбачені цим Законом. Виконавче провадження не відновлюється і повторне примусове вселення стягувача не провадиться, якщо особа, яка перешкоджає його проживанню (перебуванню), не є боржником. Питання про вселення стягувача у цьому випадку вирішується в судовому порядку.

Державний виконавець, одержавши виконавчий документ про примусовий обмін, встановлює строк для добровільного його виконання рішення боржником. У разі добровільного виконання рішення стягувач і боржник підписують акт, який передається державному виконавцеві разом із заявою стягувача про повернення йому виконавчого документа.

У разі невиконання рішення про примусовий обмін у добровільному порядку державний виконавець здійснює його примусове виконання відповідно до статей 79 і 80 цього Закону.

Про виконання рішення про примусовий обмін державний виконавець складає акт, що підписується стягувачем і боржником.

Державний виконавець розпочинає виконання рішення про заборону діяльності об'єднання громадян за заявою органу, уповноваженого відповідно до закону здійснювати легалізацію такого об'єднання, на основі виконавчого документа про примусовий розпуск даного об'єднання громадян. Легалізуючий орган подає цю заяву до Державної виконавчої служби після офіційного повідомлення у друкованих засобах масової інформації про набрання чинності рішенням щодо заборони діяльності даного об'єднання громадян.

Державний виконавець вносить постанову про відкриття виконавчого провадження відповідно до статті 24 цього Закону та здійснює виконавчі дії, передбачені рішенням суду про заборону діяльності об'єднання громадян, у порядку, встановленому цим Законом.

Про виконання рішення суду про заборону діяльності об'єднання громадян державний виконавець складає акт, який підписують державний виконавець і представник легалізуючого органу. Копії акта надсилаються до суду, який постановив рішення, та легалізуючому органу.

Джерела: [1-27].

Запитання для самоперевірки

1. Виконання рішення про примусовий обмін.
2. Загальні умови виконання рішення про заборону діяльності об'єднань громадян.

Тема 7. Гарантії захисту прав учасників виконавчого провадження

План

1. Поняття та значення гарантій прав учасників виконавчого провадження.
2. Контроль, нагляд та юрисдикційний захист у виконавчому провадженні.
3. Оскарження рішень, дій (бездіяльності) державного виконавця.
4. Відповідальність у виконавчому провадженні.

Методичні рекомендації

Для підготовки до теми: «Гарантії захисту прав учасників виконавчого провадження» студент повинен ознайомитись з гарантуванням прав фізичних та юридичних осіб у виконавчому провадженні

Гарантії прав фізичних та юридичних осіб у виконавчому провадженні закріплені статтею 6 Закону України «Про виконавче провадження».

Вони виражаються у тому, що державний виконавець зобов'язаний використовувати надані йому права відповідно до вимог чинного законодавства і не допускати у своїй діяльності порушення прав та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, роз'яснювати особам, які беруть участь у виконавчому провадженні або залучаються до проведення виконавчих дій, їхні права згідно з вимогами Закону.

Права громадян і юридичних осіб у виконавчому провадженні забезпечуються гарантіями, зокрема дією загальних міжгалузевих і галузевих принципів, на яких побудована діяльність державних органів і суб'єктів, пов'язаних з ними виконавчо-процесуальними правовідносинами. На реалізацію загального правового принципу повноти і реальної гарантованості прав громадян і юридичних осіб, встановленого законом, і спрямовано процесуальний порядок примусового виконання судових і не судових рішень органами державної виконавчої служби України.

Визначений процесуальний порядок покладає на державного виконавця обов'язок реалізувати надані йому права у точній відповідності із законом і здійснювати свої повноваження на основі принципу законності - не допускати у своїй діяльності порушення прав та законних інтересів громадян і юридичних осіб.

Відповідно до принципу рівноправності сторони мають рівні можливості для реалізації своїх прав і обов'язків у виконавчому провадженні. Цей принцип є відображенням встановленого у ст. 24 Конституції України загально-правового принципу рівності конституційних прав і свобод громадян та рівності їх перед законом.

У виконавчому провадженні зазначений принцип реалізується незалежно від походження сторін, їх соціального і майнового стану, расової та національної належності, статі, освіти, ставлення до релігії, роду і характеру занять, місця проживання та інших обставин.

Принцип доступності забезпечує сторонам та іншим заінтересованим особам у встановленому законом порядку вільний доступ до виконавчого провадження особисто чи через представника.

Виконавчі дії органів державної виконавчої служби провадяться безкоштовно. Сторони несуть тільки деякі витрати, пов'язані з проведенням виконавчих дій, що забезпечують примусове виконання. Виконавче провадження ведеться державною мовою з використанням у встановленому порядку інших мов національних меншин України (ст. 10 Конституції України). Державний виконавець або сторони можуть запросити перекладача.

Державний виконавець зобов'язаний використовувати надані йому права відповідно до закону і не допускати у своїй діяльності порушення прав та законних інтересів фізичних і юридичних осіб.

Залежно від особи заявника, оскарження рішень, дій або бездіяльності посадових осіб державної виконавчої служби може здійснюватися в адміністративному та/або судовому порядку.

Відповідно до частини першої статті 82 Закону України «Про виконавче провадження» рішення, дії або бездіяльність державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби можуть бути оскаржені стягувачем та іншими учасниками виконавчого провадження (крім боржника) до начальника відділу, якому безпосередньо підпорядкований державний виконавець, або до керівника відповідного органу державної виконавчої служби вищого рівня чи до суду.

Оскарження стягувачем та іншими учасниками виконавчого провадження (крім боржника) рішення, дії або бездіяльність державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби в адміністративному порядку не позбавляє їх можливості звернутися до суду зі скаргою.

Відповідно до частини другої статті 82 Закону України «Про виконавче провадження» боржник має право оскаржувати рішення, дії або бездіяльність державного виконавця та інших посадових осіб державної виконавчої служби виключно в судовому порядку.

Джерела: [1-27].

Запитання для самоперевірки

1. Поняття та значення гарантій прав учасників виконавчого провадження.
2. Контроль, нагляд та юрисдикційний захист у виконавчому провадженні.
3. Оскарження дій державного виконавця як одна з найважливіших гарантій забезпечення про громадян та юридичних осіб у виконавчому провадженні.
4. Рішення та дії, які можуть бути об'єктом оскарження.
5. Суб'єкти оскарження дій, рішень, бездіяльності державного виконавця.
6. Підвідомчість скарг та дій, бездіяльності і рішення державного виконавця.
7. Відповідальність у виконавчому провадженні.

Тема 8 відповідальність у виконавчому провадженні

Методичні рекомендації

Для підготовки до теми: «Відповідальність у виконавчому провадженні» студент повинен ознайомитись з процедурними питаннями відповідальності у виконавчому провадженні.

Відповідальність у виконавчому провадженні — це обов'язок його учасників зазнати певних негативних наслідків, передбачених у законі, за невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків як суб'єктів виконавчих правовідносин:

За невиконання чи неналежне виконання своїх обов'язків учасників виконавчого провадження та осіб, які залучаються до проведення виконавчих дій, може бути притягнуто до кримінальної, адміністративної, дисциплінарної та цивільно-правової відповідальності залежно від характеру правопорушення, яке вони вчинили, а також форми участі цих осіб у виконавчому провадженні.

Залежно від форми участі особи у виконавчому провадженні відповідальність можна поділити на такі види:

- відповідальність державного виконавця за невиконання чи неналежне виконання своїх посадових обов'язків;
- відповідальність сторін виконавчого провадження та інших осіб, які беруть участь у виконанні;
- відповідальність осіб, які залучаються до проведення виконавчих дій.

Залежно від того, який об'єкт охороняється, встановлення того чи іншого виду відповідальності, заходи відповідальності поділяють на такі, що:

– спрямовані на гарантування виконання рішення;

– забезпечують недоторканність, безпеку та захист державного виконавця та інших учасників виконавчого провадження.

Особливості відповідальності державного виконавця.

Кримінальну відповідальність передбачено за вчинення службових злочинів — зловживання владою або службовим становищем (ст. 364), перевищення влади або службових повноважень (ст. 365), службове підроблення (ст. 366), службова недбалість (ст. 367), прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368), провокація підкупу (ст. 370 КК). За наявності у діях державного виконавця ознак іншого кримінально караного діяння, він підлягає притягненню до кримінальної відповідальності у загальному порядку.

Загальні правила щодо адміністративної відповідальності державних виконавців встановлено й КпАП, їх може бути визнано суб'єктами корупційних правопорушень у порядку, встановленому Законом України "Про засади запобігання і протидії корупції" від 09.08.2015.

Цивільно-правова відповідальність полягає у тому, що ст. 56 Конституції України гарантовано право кожного на відшкодування майнової та моральної шкоди, яку заподіяно державними органами, органами місцевого самоврядування, службовими та посадовими особами. Ст. 86 Закону передбачає, що збитки, завдані державним виконавцем громадянам чи юридичним особам при здійсненні виконавчого провадження, підлягають відшкодуванню, хоча конкретного механізму визначення шкоди та порядку його відшкодування чинне законодавство не передбачає. Підстави, умови та порядок відшкодування шкоди, завданої внаслідок неправомірної діяльності державного виконавця та інших працівників ДВС, визначено ст.ст. 1173 і 1174 ЦК, відповідно до яких завдана майнова та моральна шкода шдлягає відшкодуванню державою незалежно від вини органів (осіб).

Дисциплінарна та матеріальна відповідальність можуть наставати за невиконання чи неналежне виконання службових (трудових обов'язків).

Законодавством України встановлена відповідальність за невиконання рішень, що підлягають примусовому виконанню, а також за невиконання законних вимог державного виконавця та порушення вимог Закону України «Про виконавче провадження». Статтею 89 Закону України «Про виконавче провадження» визначено, що у разі невиконання без поважних причин у встановлений державним виконавцем строк рішення, що зобов'язує боржника виконати певні дії, та рішення про поновлення на роботі державний виконавець виносить постанову про накладення штрафу на боржника – фізичну особу від десяти до двадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян та на посадових осіб – від двадцяти до сорока неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. На боржника – юридичну особу накладається штраф від сорока до шістдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, при цьому державний виконавець встановлює новий строк виконання.

У разі повторного невиконання рішення боржником без поважних причин державний виконавець у тому ж порядку накладає на нього штраф у подвійному розмірі та звертається до правоохоронних органів з поданням (повідомленням) про притягнення боржника до кримінальної відповідальності відповідно до закону.

У ході проведення державним виконавцем виконавчих дій, спрямованих на виконання виконавчого документу та за наявності достатніх на те підстав сторони та інші учасники виконавчого провадження можуть бути притягнуті до адміністративної чи кримінальної відповідальності. Адміністративна відповідальність, відповідно до ст. 9 КпАП, настає, якщо ці правопорушення за своїм характером не тягнуть за собою відповідно до закону кримінальної відповідальності. Результатом притягнення до адміністративної відповідальності є накладення на винну особу адміністративного стягнення.

Згідно статті 90 Закону України «Про виконавче провадження» за порушення вимог цього Закону, невиконання законних вимог державного виконавця фізичними, юридичними чи посадовими особами, несвоєчасне подання або неподання звітів про відрахування із заробітної плати та інших доходів боржника, неподання або подання неправдивих відомостей про доходи і майновий стан боржника, а також неповідомлення боржником про зміну місця проживання чи місцезнаходження або місця роботи (отримання доходів), а також за неявку без поважних причин за викликом

державного виконавця винні особи несуть відповідальність у встановленому законом порядку.

За наявності ознак злочину в діях особи, яка умисно перешкоджає виконанню рішення чи іншим чином порушує вимоги закону про виконавче провадження, державний виконавець складає акт про порушення і звертається до правоохоронних органів з поданням (повідомленням) про притягнення особи до кримінальної відповідальності відповідно до закону.

Відповідно до статті 188-13 Кодексу України про адміністративні правопорушення невиконання законних вимог державного виконавця щодо усунення порушень законодавства про виконавче провадження, несвоєчасне подання або неподання звітів про відрахування із заробітної плати та інших доходів боржника, неподання або подання недостовірних відомостей про доходи і майновий стан боржника, неповідомлення боржником про зміну місця проживання чи місцезнаходження або місця роботи (отримання доходів), а також – неявка без поважних причин за викликом державного виконавця передбачена адміністративна відповідальність у вигляді накладення на винну особу штрафу від двадцяти до сімдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян.

У разі порушення особою вимог Закону державний виконавець складає протокол про адміністративне правопорушення.

Підставами для складання протоколу є:

- а) невиконання законних вимог державного виконавця фізичними, юридичними чи посадовими особами;
- б) несвоєчасне подання або неподання звітів про відрахування із заробітної плати та інших доходів боржника, неподання або подання неправдивих відомостей про доходи і майновий стан боржника;
- в) неповідомлення боржником про зміну місця проживання чи місцезнаходження або місця роботи (отримання доходів);
- г) неявка без поважних причин за викликом державного виконавця.

Протокол направляється для розгляду до відповідного районного, районного у місті, міського чи міськрайонного суду за місцем вчинення адміністративного правопорушення.

У разі наявності у діях боржника ознак злочину, передбаченого Кримінальним кодексом України, державний виконавець звертається до

правоохоронних органів з поданням про притягнення особи до кримінальної відповідальності відповідно до закону.

На сьогоднішній день за ряд діянь боржників або інших осіб в рамках виконавчого провадження статтями Кримінального кодексу України передбачена кримінальна відповідальність, а саме: ст. 164 – ухилення від сплати аліментів на утримання дітей, ст. 197 – порушення обов'язків щодо охорони майна, ст. 342 – опір представникові влади, працівникові правоохоронного органу, члену громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовцеві; ст. 382 – невиконання рішення суду; ст. 388 – приховування майна; ст.389 – ухилення від покарання, не пов'язаного з позбавленням волі.

Питання про притягнення до кримінальної відповідальності у виконавчому провадженні вирішується органами прокуратури, органами внутрішніх справ або судом на підставі подання державного виконавця.

Однією з підстав направлення подання про притягнення особи до кримінальної відповідальності за ознаки злочину передбаченого ст.164 Кримінального кодексу України за злісне ухилення від сплати аліментів є заборгованість зі сплати аліментів у розмірі, що сукупно перевищує суму відповідних платежів за шість місяців.

Підставою для направлення подання про притягнення особи до кримінальної відповідальності за ознаки злочину, передбаченого ст. 382 Кримінального кодексу України за умисне невиконання рішення суду є невиконанням службовою особою вироку, рішення, ухвали чи постанови суду, що набрали законної сили, а також перешкоджанням службовою особою виконанню вироку, рішення, ухвали чи постанови суду, що набрали законної сили. Невиконання судового рішення полягає у невжитті службовою особою, до якої звернуто виконання вироку, рішення, ухвали або постанови суду, що набрали законної сили, передбачених законом заходів щодо їх виконання. Невиконання може виражатися у прямій відмові виконати судове рішення або в ухиленні від його виконання.

Підставою для направлення подання про притягнення особи до кримінальної відповідальності за ознаки злочину, передбаченого ст. 388 Кримінального кодексу України за розтрату, відчуження, приховування, підміну, пошкодження, знищення майна або інші незаконні дії з майном, на яке накладено арешт, із заставленим майном або майном, яке описано, чи порушення обмеження (обтяження) права користуватися таким майном, здійснене особою, якій це майно ввірено, а також здійснення представником банку або іншої фінансової установи банківських операцій з коштами, на які накладено арешт.

Законодавством України встановлена кримінальна відповідальність за умисне невиконання рішення суду, а також за перешкоджання їх виконанню. Згідно статті 382 Кримінального кодексу України умисне невиконання вироку, рішення, ухвали, постанови суду, що набрали законної сили, або перешкоджання їх виконанню – карається штрафом від п'ятисот до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до трьох років. Ті самі дії, вчинені службовою особою, – караються штрафом від семисот п'ятдесяти до однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

Законом України від 07.07.2010 внесено зміни до ст.382 КК України та розширено коло суб'єктів цього злочину. За умисне невиконання рішення суду чи перешкоджання їх виконанню несуть кримінальну відповідальність як службові особи, так і фізичні особи.

Слід зазначити, що під перешкоджанням виконанню судового рішення розуміється протидія особи, в тому числі службової особи, наділеної законом певними повноваженнями щодо реалізації вимог, які у ньому містяться з метою недопущення його реалізації.

Таким чином, за невиконання рішень, що підлягають примусовому виконанню, а також за невиконання законних вимог державного виконавця винні особи несуть дисциплінарну, адміністративну, кримінальну відповідальність, що полягає у застосуванні певних санкцій.

Окрім того, винні у невиконанні рішення особи несуть і матеріальну відповідальність.

Стягувач має право звернутися з позовом до юридичної особи, яка зобов'язана здійснити стягнення коштів з боржника, з позовом про відшкодування матеріальної шкоди у разі невиконання рішення з вини такої юридичної особи.

Рішення, дії або бездіяльність державного виконавця можуть бути оскаржені в порядку, встановленому цим Законом

Збитки, завдані державним виконавцем фізичним чи юридичним особам під час проведення виконавчого провадження, підлягають відшкодуванню в порядку, встановленому законом.

Система оцінювання та вимоги

Форма контролю 7 семестр - залік.

Розподіл балів, що присвоюються здобувачу вищої освіти з навчальної дисципліни «**Виконавче провадження**», є сумою балів за виконання семінарських завдань та самостійну роботу плюс бали, отримані під час контрольних точок. 1, 2 модульного контролю. Впродовж семестру здобувач вищої освіти за виконання завдань отримує – 60 балів під час складання II модулів і 40 – балів за поточний контроль.

Здобувач вищої освіти повинен підготувати під час семінарських занять низку матеріалів. Блок I. **Загальні положення виконавчого провадження** передбачає підготовку за бажанням рефератів, відео презентацій.. Блок II. **ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ЗАСТОСУВАННЯ ЗАХОДІВ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ** : завершується вирішенням смислових завдань.

Модуль 1. Загальні положення про виконавче провадження (30 балів)

Модуль 1-50 балів (перший періодичний контроль)

30 балів – письмовий модульний контроль (ПМК), що містить питання змістовних модулів дисципліни, в тому числі тем самостійної роботи.

20 балів – поточний контроль. (згідно академічного журналу)

Модуль 2. Процесуальний порядок застосування заходів примусового виконання .(30 балів)

Модуль2-50 балів (другий періодичний контроль)

30 балів – письмовий контроль (ПМК), що містить питання змістовних модулів з дисципліни, і зокрема тем самостійної роботи.

20 балів – поточний контроль.

За сумою балів здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті відповідно до затвердженої **100-бальної шкали** оцінювання академічних досягнень.

Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 60 балів за видами робіт першого та другого модулів, то вважається таким, що має академічну заборгованість, і перескладає її в період ліквідації академічної заборгованості.

Якщо дисципліна викладається більше одного семестру і оцінюється заліком наприкінці останнього, то до кожного семестру застосовується наведена схема визначення кількості балів. Загальна сума балів для виставлення заліку визначається як середня арифметична до загальної кількості семестрів

Реферат – це індивідуальне завдання, яке сприяє розширенню та поглибленню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем

навчальної дисципліни, формує навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою, кримінальним законодавством, судовою практикою.

Орієнтовні теми рефератів:

1. Особливості виконання рішень іноземних судів.
2. Повноваження державного виконавця.
3. Загальна характеристика Закону України «Про виконавче провадження».
4. Черговість погашення боргів.
5. Засади виконавчого провадження.
6. Строки в виконавчому провадженні.
7. Порядок здійснення виконавчого провадження.
8. Порядок звернення стягнення на майно боржника.
9. Виконання рішень немайнового характеру.

Рекомендована література

Базова.

1. Конституція України від 28 червня 1996р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С.14
2. Про ратифікацію Конвенції про захист прав і основних свобод людини 1950 року, Першого протоколу та протоколів № 2, 4, 7 та 11 до Конвенції: Закон України від 17 липня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 40. – Ст. 263
3. Європейська конвенція про захист прав і основних свобод людини. Прийнята 4 листопада 1950 р. // Вісник Верховного Суду України. – 1997. – № 3
4. Про виконавче провадження: Закон України від 21 квітня 1999 р. № 606-ХІХ // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №24. – ст. 204
5. Про державну виконавчу службу: Закон України від 24 березня 1998 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 36. – ст.243
6. Про визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів: Закон України від 29 листопада 2001 р. 32860-III // Офіц. вісн. України. – 2002. – № 2. – С.1–5.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України: затверджений Законом від 13.04.2012 № 4651VI // Голос України. – 2012. – №90-91.
8. Цивільний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-41,42. – Ст. 492.
9. Кримінально-виконавчий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 3– 4. – Ст. 21
10. Господарський процесуальний кодекс // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 6. – Ст. 56.
11. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). – 1984. – додаток до № 51. – Ст. 1122
12. Кодекс Адміністративного судочинства України // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2005. – №35-36, № 37. – Ст. 446

13. Інструкція з організації примусового виконання рішень: затв. наказом Міністерства юстиції України від 02.04.2012 р. № 512/5.
14. Положення про районний, районний у місті, міський (міста обласного значення), міськрайонний відділ державної виконавчої служби: затв. наказом Міністерства юстиції України від 03 березня 2007 р. № 83/5
15. Порядок накладення арешту на цінні папери: затв. постановою Кабінету Міністрів України від 22 вересня 1999 р. № 1744.
16. Про судову практику у справах про виключення майна з опису: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 27 серпня 1976 р. № 6.
17. Про практику розгляду судами клопотань про визнання і виконання рішень іноземних судів та арбітражів і про скасування рішень, постановлених у порядку міжнародного комерційного арбітражу на території України: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 24 грудня 1999 р. № 12.
18. Про затвердження Тимчасового положення про порядок проведення прилюдних торгів з реалізації арештованого нерухомого майна: Наказ Міністерства юстиції України від 27 жовтня 1999 р. № 68/5.
19. Перелік видів заробітку (доходу), що підлягають облікові при відрахуванні аліментів: додаток до постанови Кабінету Міністрів України від 26 лютого 1993 р. № 146.
20. Порядок передачі митними органами майна, конфіскованого за рішенням судів, органам державної виконавчої служби: затв. наказом Міністерства юстиції України, Державної митної служби України від 17 серпня 2001 р. № 46/5/571.
21. Фурса С.Я., Щербак С.В. Виконавче провадження в Україні [навчальний посібник] / М-во освіти і науки України. Ін-т міжнародних відносин Київського національного ун-ту ім. Т. Шевченка. – Київ: Атіка, 2002. – 480 с.
22. Законодавство України про виконавче провадження. – укладач Є.П. Бущенко Х.: ТОВ "Одісей", 2008 рік. – 328 с.

Допоміжна

1. Богдан Й.Г., Феденяк Л.С. Особливості виконавчого провадження за участі іноземного елемента // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2000. – № 3. – С. 49–53.
2. Гребьонкіна Л. Мета та завдання державної виконавчої служби // Право України. – 2000. – № 2. – С.13.
3. Практика вирішення судами справ за позовами про звільнення майна з під арешту (виключення майна з опису) // Вісник Верховного Суду України. – 2000. – № 5. – С.16– 25.
4. Скоромеха Л.В., Скоромеха Л. Державна виконавча служба: історія і сучасність // Право України. – 2002. – № 8.
5. Сульженко Ю. Статус державних виконавців та державної виконавчої служби України // Право України. – 2003. – № 10. – С.113–117.
6. Хотинська О. Роль державного виконавця у виконавчому провадженні (порівняльна характеристика законодавства України і Росії) // Право України. – 2002. – № 8.

7. Щербак С.В. Примусове виконання рішень у цивільному судочинстві // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2000. – № 3. – С.64-67.

Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua/> 2. Верховний Суд України <http://www.scourt.gov.ua/> 3. Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/> 4. Міністерство юстиції України <http://www.minjust.gov.ua/> 5. Інформаційно-пошукова система по законодавству «Ліга» <http://www.liga.kiev.ua/>

Додаток
до Закону України
"Про виконавче провадження"
від 2 червня 2016 року № 1404-VIII

ПЕРЕЛІК

майна, на яке не може бути звернено стягнення за виконавчими документами

Стягнення за виконавчими документами не може бути звернено на таке майно, що належить боржникові - фізичній особі на праві власності або є його часткою у спільній власності, необхідне для боржника, членів його сім'ї та осіб, які перебувають на його утриманні (крім майна та речей, що належать до предметів мистецтва, колекціонування та антикваріату, дорогоцінних металів та дорогоцінного, напівдорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення в сировині, необробленому та обробленому вигляді (виробах):

1. Предмети щоденного побутового особистого вжитку для задоволення щоденних фізіологічних та гігієнічних потреб (посуд, постільна білизна, засоби гігієни), речі індивідуального користування (одяг, взуття, всі дитячі речі).

2. Лікарські засоби, окуляри та інші вироби медичного призначення, необхідні боржникові, членам його сім'ї та особам, які перебувають на його утриманні, за медичними показаннями.

3. Меблі - по одному ліжку та стільцю на кожну особу, один стіл, одна шафа на сім'ю.

4. Один холодильник на сім'ю.

5. Один телевізор, персональний комп'ютер на сім'ю, один мобільний телефон - на кожну особу.

6. Запас питної води, продукти харчування, необхідні для особистого споживання боржникові, членам його сім'ї та особам, які перебувають на

його утриманні, - з розрахунку на три місяці або гроші, необхідні для придбання запасів питної води та продуктів харчування для боржника, членів його сім'ї та осіб, які перебувають на його утриманні, - з розрахунку трикратного розміру мінімальної заробітної плати, що діє на день звернення стягнення, на кожну особу.

7. Майно, необхідне для відправлення релігійних культів та ритуальних обрядів боржником, членами його сім'ї та особами, які перебувають на його утриманні, професійних занять боржника, членів його сім'ї та осіб, які перебувають на його утриманні, якщо воно є єдиним джерелом доходу таких осіб, знаряддя особистої кустарної і ремісничої праці, книги.

8. Паливо, необхідне боржникові, членам його сім'ї та особам, які перебувають на його утриманні, для приготування щоденної їжі та опалення (протягом опалювального сезону) житлового приміщення.

9. Використовувані для цілей, не пов'язаних із провадженням підприємницької діяльності, племінна, молочна і робоча худоба (по одній одиниці), кролики (дві пари), птиця (п'ять штук), корми, необхідні для їхнього утримання до вигону на пасовища.

10. Насіння, необхідне для чергового посіву, та незібраний урожай - в осіб, які займаються індивідуальним сільським господарством (крім земельних ділянок, на які накладено стягнення).

11. Сільськогосподарський інвентар - в осіб, які займаються індивідуальним сільським господарством.

12. Технічні та інші засоби реабілітації, що забезпечують компенсацію або усунення стійких обмежень життєдіяльності людей з інвалідністю та інших категорій осіб, автомобіль, яким відповідно до закону за медичними показаннями забезпечена людина з інвалідністю безоплатно або на пільгових умовах.

13. Призи, державні нагороди, почесні та пам'ятні знаки, якими нагороджений боржник.